

321.2.13

ธ 309 ๑

ธ. ๖

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธรรมนong ถามา

10 พ.ธ. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

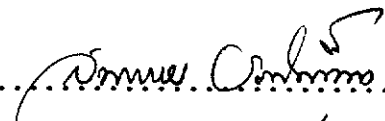
มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191442

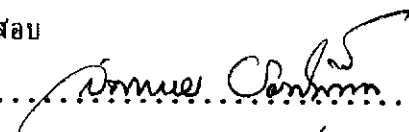
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

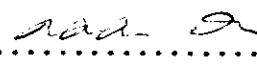
คณะกรรมการควบคุม

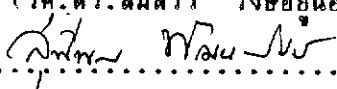
.... ประธาน
(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

.... กรรมการ
(รศ.ดร.สมสรร วงษ์อ่อนโยส)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน
(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

.... กรรมการ
(รศ.ดร.สมสรร วงษ์อ่อนโยส)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สัณิพรรณ พัฒนพานิชย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริสุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์
ดร.สมสรร วงษ์อู่ניים กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์สุณีพรพรหม พัฒนพานิชย์ ให้คำแนะนำ
ในการศึกษาค้นคว้าในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือการศึกษาวิจัย
คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัญญา ตีระสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์
อาจารย์จันทร์แรม เจริญวงศ์ อาจารย์จิรวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา และอาจารย์ละมัย จันทร์ดีะฮอด
ขอขอบคุณ คุณประภม เชื้อหมอ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย ตลอดจนครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน
หากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ทางด้านวิชาการบ้าง ผู้วิจัยขอมอบให้บิดามารดาและผู้มีพระคุณ
ที่ช่วยเหลือสนับสนุนและให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย

ธรรมนอง ถามา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า /	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า /	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา	7
	ความหมายของการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	8
	ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	9
	จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	12
	หลักการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	14
	งานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	17
	กระบวนการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	20
	กิจกรรมการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	23
	คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	39
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล /	42

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การจัดกระทำกับข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้	81
ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยต่อไป	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	89
ประวัติย่อผู้วิจัย	102

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามอำเภอ	41
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
3	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	47
4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	48
5	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	49
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบทีละคู่เป็นรายข้อของครู ผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านส่วนตน	51
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบทีละคู่เป็นรายข้อของครู ผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านวิชาชีพ	54
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบทีละคู่เป็นรายข้อของครู ผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม	58
9	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	62
10	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนตนเพิ่มเติม	63
11	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านวิชาชีพเพิ่มเติม	65
12	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มเติม	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 โดยกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา ติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ทุกระดับและทุกประเภท พร้อมทั้งเร่งรัดให้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้กำหนดนโยบายขึ้นใน แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539) โดยระบุว่า จะให้ความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนเป็นพิเศษ โดยมีมาตรการการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาไว้ในข้อที่ 6 ว่าให้โรงเรียน ดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขึ้นภายในได้กระบวนกร 3 ประการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530: 5) โดยเหตุ ที่การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจะให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพนั้น โรงเรียนจะต้องปรับปรุง พัฒนางานวิชาการภายในโรงเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ความสามารถคงสภาพการอ่าน ออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 7)

จากการศึกษาข้อมูลด้านการนิเทศการศึกษา และการติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า ในส่วนของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานในด้านนี้ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาอยู่เป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การยอมรับ ของผู้รับการนิเทศ และที่สำคัญผู้นิเทศยังคงเน้นการนิเทศทั่วไปเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สามารถที่จะ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพทางการเรียนการสอนได้ นอกจากนั้นปัญหาที่เกิดจากการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีบทบาทต่อการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะสนับสนุนการนิเทศ ทั้งขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดเทคนิควิธีการ และที่สำคัญคือ ขาดการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ (กวี เฟื่องศรี. 2532 : บทคัดย่อ) สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของประสงค์ เทพศิริ ซึ่งพบปัญหาคือ ผู้นิเทศขาดการยอมรับจากผู้รับการนิเทศและขาดความรู้ความสามารถทางวิชาการ (ประสงค์ เทพศิริ .2531 : บทคัดย่อ) นอกจากนั้นยังพบว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อยมาก อีกทั้งขาดบุคลากรที่จะดำเนินการ (ประชา ลิกขปัญญา. 2523 : บทคัดย่อ) และยังมีผลงานการวิจัยทางด้านสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนพบว่า มีอุปสรรคปัญหาในด้านผู้นิเทศไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศ วิธีการนิเทศและขั้นตอนในการจัดดำเนินการนิเทศ ทำให้ขาดความมั่นใจใจตนเอง (ชัดเจน ไทธแท้ สุชาติ ศรีสุวรรณและสุนทร ไคลมี. 2527 : บทคัดย่อ) สมจิต อุดม ได้ศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษพบว่า ผู้นิเทศไม่ได้นำรูปแบบใหม่ ๆ เข้ามาผสมผสานและส่งเสริมการนิเทศโดยไม่มีแบบแผนมาตรฐานในการส่งเสริมการนิเทศ ขาดเอกสาร คู่มือ ตำรา อุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับการนิเทศ (สมจิต อุดม. 2532 : 40) ปริธดา พัฒนขจร ได้ศึกษาปัญหาของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษพบว่า การขาดความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่อผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นปัญหาอันดับแรกของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน (ปริธดา พัฒนขจร. 2533 : 261) จากการสรุปผลการนิเทศติดตามผลในเรื่องของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง ผู้ทำการนิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศ จึงทำให้ขาดการยอมรับนับถือและศรัทธาจากผู้รับการนิเทศ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. 2536 : 7-10) ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) จึงได้กำหนดให้โรงเรียน บริหารหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน ในส่วนของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และการติดตามผลประเมินผลว่า การบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กัน วิธีการและเทคนิคต่างๆ ควรตั้งอยู่บนเจตคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน เพราะการที่โรงเรียนจะพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจกันของบุคลากรในโรงเรียน ด้วยกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารบทความ รายงานวิจัยและผลงานวิจัยต่างๆ ทำให้ทราบว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็คือ ผู้นิเทศขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในโรงเรียน จึงเป็นสาเหตุทำให้ขาดความเชื่อถือศรัทธาจากผู้รับการนิเทศ โดยแท้จริงแล้ว

การที่จะทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ผู้นิเทศจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้รับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรง ต่อการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่ และเสริมสร้างงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป้าหมายในการจัดการศึกษาของชาติ และเพื่อช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้นำไปพิจารณาเป็นข้อมูล ในการจัดโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเข้าทำหน้าที่ครูวิชาการในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือผู้บริหารทำการนิเทศการศึกษาภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น และที่สำคัญจะได้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารและครูวิชาการ ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาก่อนแล้ว ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน ในการคัดสรร ผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของครู รวมถึงได้แนวทางในการ พัฒนานิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และมีเครื่องมือตรวจสอบคุณลักษณะของตนเองเพื่อปรับปรุงตนเอง ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของผู้รับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านเกี่ยวกับคุณลักษณะ 3 ด้านคือ คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะ ด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในปีการศึกษา 2536 จำนวน 2,833 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 340 คน โดยคำนวณจากตาราง สำเร็จรูปของ เครซี มอร์แกน (Krejcie and Morgan.) และได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแยกเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง จำนวน 170 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง 170 คน

ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูผู้ปฏิบัติการสอน ซึ่งแยกเป็น 2 ประเภท
 - 1.1 ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง
 - 1.2 ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึงลักษณะท่าทาง อุปนิสัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มี 3 ด้านคือ คุณลักษณะด้านส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพและคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม
 - 1.1 คุณลักษณะส่วนตัว หมายถึงลักษณะท่าทางบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ซึ่งแสดงออกของแต่ละบุคคล
 - 1.2 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ หมายถึงลักษณะของความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่างๆ ที่นำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้บังเกิดผล
 - 1.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึงลักษณะที่แสดงออกถึงการวางตัวอย่างมีแบบแผน อยู่ในกรอบธรรมเนียมของสังคมและศีลธรรมอันดีงาม
2. ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึงผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่ได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการให้การแนะนำช่วยเหลือส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยความร่วมมือและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร
4. ครู หมายถึงบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการและปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดน่าน

4.1 ครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมือง หมายถึงครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไม่เกินกว่า 5 กิโลเมตร

4.2 ครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมือง หมายถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอออกไปเกินกว่า 5 กิโลเมตร

5. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

6. ทักษะ หมายถึงความคิดที่ประกอบด้วยเหตุผลของครู ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

7. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน หมายถึง หน่วยงานเทียบเท่าระดับกองซึ่งทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับ ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ภาสในโรงเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
2. ความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
3. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
4. หลักการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
5. งานนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
6. กระบวนการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
7. กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
8. คุณลักษณะของผู้ทำการนิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นคำที่มีความหมายทางนฤติกรรมระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับ การนิเทศ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ก๊อด กล่าวว่ การนิเทศการศึกษาคือความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ที่จะช่วยให้คำแนะนำ ครูให้ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เกิดความมอกงามในด้านอาชีพ เป็นการพัฒนาครูและนักเรียน

(สมพงษ์ จินา. 2534 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 539)

ชาญชัย อาจินสมาจารย์ ให้ทัศนะว่ การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุง ตัวของเขา และสภาพการเรีอนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

สังัด อุตหรานันท์ ได้ให้ความหมายไว้ว่ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการการทำงาน ร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรีอนของนักเรียน (สังัด อุตหรานันท์. 2530:12)

สเปียร์ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู เพื่อมุ่งช่วยเหลือให้ครูได้ช่วยเหลือตนเองได้ (ภาณุวัฒน์ จุลโสด. 2534 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Spears. 1967 : 16)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติบันทึกไว้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผลและปัญหา ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 88)

เอกชัย กี่สุขพันธ์ อภิปรายว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามที่จะช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือและแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการสอน จากศึกษานิเทศก์จากผู้บริหารโรงเรียน หรือจากหัวหน้าสายก็ตาม (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2527 : 11)

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา ในอันที่จะพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งครูและนักเรียนด้วย

ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ได้มีผู้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึงความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารโรงเรียน ในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในอาชีพและก่อให้เกิดผลสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ กล่าวถึงลักษณะของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนอันได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดวิชาใดศควมร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียน ปรึกษาหารือเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนปรับปรุง

การเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจจะเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมงานด้วย (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2525 : 93)

อาคม จันทสุนทร ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หรือทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งทำให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลขึ้นสุดท้ายคือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพ (อาคม จันทสุนทร. 2527 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ เพื่อนักเรียนจะได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 1)

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือการดำเนินการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานสอน โดยการมุ่งให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนและส่งผลถึงการเรียนรู้อย่างบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ของนักเรียนเป็นสำคัญ

ความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

เนื่องจากบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา จากหน่วยงานอื่น เช่น ศึกษานิเทศก์ มีจำนวนน้อย ไม่สามารถทำการนิเทศแก่โรงเรียนได้ทั่วถึง การที่โรงเรียนจะพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้นั้นจึงไม่อาจที่จะรอรับการนิเทศจากหน่วยงานอื่นได้ จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญดังมีผู้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

สุทธิยา ชีระกุล กาญจนา ศรีภานิสันท์ และวิจิตร วรุตบางกูร ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาว่า อาจแยกกล่าวได้เป็น 2 นัย คือ นัยแรกเป็นความจำเป็นเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง อันเป็นผลเนื่องมาจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้อง

พัฒนาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่เสมอในการเรียนการสอน ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องรักษามาตรฐานการศึกษาของประเทศให้คงอยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ ส่วนอีกนัยหนึ่งเป็นความจำเป็นเกี่ยวกับระบบโรงเรียนโดยตรง อันเป็นผลเนื่องมาจากความไม่พร้อมทางด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนกระบวนการให้การศึกษา ซึ่งครูยังต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางกรเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น (สัพธิษฐา ชีระกุล กาญจนนา ศรีภาณสินธุ์ และวิจิตร วรตบางกร. 2524 : 10)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บันทึกลงถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้งสามกระบวนการเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเน้นอย่างเท่าเทียมกัน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในด้วย
2. การกิจของผู้บริหารโรงเรียน คือ บริหารงานในหน้าที่รับผิดชอบ 6 ประการ ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องนิเทศครูให้สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร
3. ภายในโรงเรียนย่อมมีครูที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารจะต้องทำการนิเทศภายในเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว และจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. โดยธรรมชาติของการปฏิบัติงานมักต้องพบกับปัญหา หากเป็นหน่วยงานใหญ่ปัญหาย่อมมีมากและแตกต่างกัน โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียน ซึ่งมีพื้นฐานแตกต่างกัน สุทธิศาสตร์ที่ผู้บริหารใช้ป้องกันหรือลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงได้ทางหนึ่ง คือ การนิเทศภายใน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 8)

ธีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์ ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายใน ที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

1. ในขณะที่การนิเทศการศึกษาจากภายนอกโรงเรียนกระทำไม่ได้ทั่วถึง การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการศึกษาที่แทนการนิเทศการศึกษาจากภายนอกโรงเรียน
2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นวิธีการช่วยเหลือตัวเองของโรงเรียน ซึ่งกระทำได้ทันทีที่มีความต้องการนิเทศ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนของครู
3. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ช่วยให้ผู้ปรับปรุงการสอนของตนเองให้มีคุณภาพขึ้นไม่แพ้การนิเทศจากภายนอก
4. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนของตนได้ เป็นระยะๆ ในความถี่ที่สูงได้ เพราะสิ้นเปลืองงบประมาณไม่มากเท่าการนิเทศจากภายนอก
5. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนกระทำโดยบุคลากรภายในโรงเรียน ได้เปรียบที่บุคคลดังกล่าวนี้อยู่ในปัญหา รู้ปัญหาด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนดีอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลาในการศึกษาเพิ่มเติม ก็ดำเนินการช่วยเหลือครูอาจารย์ได้ทันที
6. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนช่วยให้ครูอาจารย์รู้สึกร่วมได้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน และรู้ภาคภูมิใจว่าการบริหารเป็นประชาธิปไตย
7. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนกระทำในลักษณะที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่โรงเรียนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
8. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นวิธีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนแต่ละคนได้แสดงออกในการพัฒนาการสอนของตน นับว่าเป็นการเสริมสร้างความสามารถพิเศษของบุคลากรเป็นรายบุคคลในด้านการสอน
9. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ช่วยให้ผู้บุคลากรในโรงเรียนได้มีโอกาสพบปะปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นับเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
10. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่ผู้บริหารกระทำแล้วได้มาซึ่งการพัฒนาคน
11. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้ประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง
12. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่กระตุ้นให้ผู้บุคลากรในโรงเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจนักเรียน เข้าใจหลักสูตร และเข้าใจนวัตกรรมที่ใช้ประกอบการสอน (ธีรวุฒิ ประทุมรัตน์, 2533 : 7)

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และธรรมรส โชติคุณุธร ได้กล่าวว่าสาเหตุและความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็เพราะ ระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมีการปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ครูมีความเชี่ยวชาญด้านความสนใจ จึงต้องได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัวอยู่เสมอ เพราะครูขาดประสบการณ์อีกทั้งปรัชญาการจัดการศึกษา วิชาการ สังคมและวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และธรรมรส โชติคุณุธร. 2521 : 252)

สัจจิต อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาภายในไว้ว่าเป็นเพราะ

1. ศึกษาพิเศษที่มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่างๆได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษาพิเศษ ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก
3. สภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ มีความรู้ความสามารถเพียงพอ และบางคนยังมีความชำนาญในสาขาเฉพาะอาชีพอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด และยังเป็นการยอมรับซึ่งกันและกันด้วย
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการและวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด คือต้องเกิดจากความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา (สัจจิต อุทรานันท์. 2529 : 198-199)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดทำขึ้นในโรงเรียนเพราะเมื่อหลักสูตรเปลี่ยนแปลง วิชาการแขนงต่างๆมีความเจริญก้าวหน้า ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้ตื่นตัวและสนใจต่อวิชาชีพของตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการสอนแก่นักเรียน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดย่อมมุ่งที่จะพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ การนิเทศการศึกษาภายใน

ในโรงเรียนก็มีจุดมุ่งหมายที่จะสนองตอบในจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก ได้มีผู้กำหนดจุดมุ่งหมาย
เพื่อการปฏิบัติดังนี้

ไมเนอร์ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่า คนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของ
เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะความเป็นผู้นำแก่ครู โดยการนำเอาความรู้ ความสามารถพิเศษและ
ประสบการณ์ของครูมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารได้
6. เพื่อให้ครูรู้จักการประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จมีความอบอุ่น
9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตร ให้เหมาะสมกับ
ท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อช่วย
ให้ชุมชนเข้าถึงแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและปัญหาของนักเรียน (สมจิต อุดม. 2532 : 15;
อ้างอิงมาจาก Minor. 1964 : 27-31)

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดว่า

1. เพื่อเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเอง และกิจกรรมการเรียนการสอน
2. สามารถพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น
3. เพื่อสนับสนุนความสามารถของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. เพื่อกำกับควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างค่อนเนื่อง
5. เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ (คณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 15.)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็คือ เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้อารมณ์อันดีซึ่งกันและกัน

หลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีหลักในการนิเทศ โดยมีนักการศึกษาหลายๆ ท่านได้ให้ทัศนะในหลักการนิเทศไว้ ดังนี้

พันธุทวี ไสยมรรคา ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่า บุคลากรทางการนิเทศควรยึดหลักการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. หลักของการเป็นเอกภาพ หมายถึง ต้องทำให้ครูเชื่อว่าเป็นพวกเดียวกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่มีนาย ลูกน้อง ผู้รู้ ไม่รู้ แต่เราจะเป็นผู้ทำงานหลักร่วมกัน
 2. มีความเป็นเพื่อนแท้ ไม่มีความเหลื่อมล้ำกันในเรื่องของ วุฒิ ระดับ
 3. เน้นการใช้หลักสัมผัสที่ใจครู คือมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
 4. สร้างศรัทธาในตัวเอง ทำงานให้มีคุณภาพ รู้จักใช้ปัญหาในการคิดสร้างสรรค์ รู้จัก รู้จริง รู้แจ้ง
 5. ยึดหลักการเป็นแม่แบบ ทั้งในแง่คุณภาพส่วนตัวคือ กาย จิต อารมณ์ สังคม และคุณภาพทางวิชาชีพ จะต้องเป็นแบบอย่างได้
 6. หลักของการเรียนรู้ จะต้องรู้จักครู ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีความเข้าใจและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน
 7. หลักการผสมกลมกลืน คือกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารอื่นๆ จะแยกออกเป็นส่วนๆ ไม่ได้ ต้องผสมกลมกลืนกันอย่างได้สัดส่วน
 8. หลักแห่งความงอกงาม งานนิเทศเป็นงานที่ต้นตอ แสงสว่าง ค้นหา งอกงาม และก้าวไป ผู้นิเทศจะต้องวางแผนและโครงการ ทั้งปรับ ทั้งรุก ทั้งรับ ให้ทันการ
 9. หลักยุทธศาสตร์ ผู้นิเทศต้องมียุทธศาสตร์ในการทำงาน ต้องรู้จักความสำคัญของงาน จัดลำดับก่อนหลัง มาก น้อยของงานก่อนแล้วจึงลงมือทำ (พันธุทวี ไสยมรรคา. 2532 : 121-123)
- มาร์ค สดุษฎี และคิง สดุษฎี ได้กำหนดหลักการเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ
2. การนิเทศการศึกษา เป็นปรัชญาซึ่งครูหรือผู้สอนเป็นผู้ใช้ปรัชญา
3. การนิเทศการศึกษาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและโรงเรียน
4. การนิเทศการศึกษาคควรเป็นการสร้างสรรค์ความคิด เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ

5. การนิเทศการศึกษาคควรเน้นให้เห็นความสำคัญของการวิจัย และจะต้องพยายามหาแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้องศึกษางานวิจัย และนำผลมาปฏิบัติใช้ให้มากขึ้น
6. การนิเทศการศึกษาคควรยึดหลักการประเมินผลการนิเทศ ทั้งผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ การประเมินผลจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง (สมจิต อุดม. 2532 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Marks Stoop and King Stoop. 1978 : 5-6)

สัจจิต อุทรานันท์ ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ กระบวนการนิเทศมีความสอดคล้องกับแนวคิด และหลักการที่ดีของการนิเทศ
2. การนิเทศการศึกษามีคุณภาพอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินการนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลางคือ ครูบุคลากรทางการศึกษา
3. การนิเทศการศึกษาต้องเน้นที่บรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย (สัจจิต อุทรานันท์. 2530 : 15)

ไวลด์ ได้แสดงให้เห็นถึงหลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สำหรับผู้นิเทศไว้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับครูทุกคน และทำให้เขาเห็นว่าการความช่วยเหลือจากผู้นิเทศ
2. หาโอกาสพบปะสังสรรค์ เป็นกันเองกับครูอยู่เสมอ
3. แผนงานหรือความเจริญก้าวหน้าเป็นผลงานจากการทำงานร่วมกัน
4. เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. เป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป
6. ปรึกษากับคณะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ อันจะพึงมี
7. พิจารณาสภาพที่เป็นปัญหาของสมาชิก อาจซักถามหรือให้ครูเสนอปัญหาที่สนใจร่วมกัน
8. หากผู้นิเทศกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา ผู้บริหารนิเทศก็ย่อมเป็นเช่นนั้น

9. บทบาทการนำของผู้นิเทศการศึกษา คือการประสานงานและการช่วยเหลือทางวิชาการ
10. นิ่งมากกว่าพูด
11. การปฏิบัติงานเริ่มด้วยปัญหาของสมาชิก
12. วางแผนปฏิบัติงานของหมู่คณะไว้
13. ตำแหน่งหน้าที่มิได้ทำให้ผู้นิเทศการศึกษาต้องเปลี่ยนพฤติกรรม หรือความเป็นมิตรกับหมู่คณะต้องชะงักงัน
14. พยายามใช้ประสบการณ์ของครูอาวุโสให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
15. เอาใจใส่และรู้งานในหน้าที่ (ประกอบ มณีโรจน์. 2523 : 21-22 ; อ้างอิงมาจาก Wiles. 1967 : 35-36)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักการผู้นำ (Leadership) คือการใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย
2. หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือการกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การ การประเมินผลตลอดจนประสานงาน
3. หลักการเห็นใจ (Considerateness) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่ร่วมงานด้วยการเห็นใจ จะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์
4. หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้เกิดผลผลิตที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองได้
5. หลักบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นได้
6. หลักการมุ่งชุมชน (Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้น เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
7. หลักการวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงหาผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุจุดประสงค์ และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด

8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกเปลี่ยนแปลงได้ และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

9. หลักวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพ ความจริงมากกว่าความเห็นส่วนตัว

10. หลักการประเมิน (Evaluation) หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอน และหลายอย่าง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 9)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นการทำงานที่ต้องประสานความคิดของบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ที่มีต่อการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จำเป็นที่จะต้องรู้งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงก่อนที่จะดำเนินการนิเทศ ดังนั้นการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีฉิลก ได้กล่าวถึงลักษณะงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้เป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. งานนิเทศเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด สำหรับปรับปรุงหลักสูตร
3. งานนิเทศเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่และพอสามารถจัดหาได้ และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้ ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

4. งานนิเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงวิชาชีพครู ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกัน และของโรงเรียนอื่น ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรม สัมมนา ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. งานนิเทศเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ได้แก่การส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียน การสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน

6. งานนิเทศเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง ได้แก่ส่งเสริมให้ครูได้ทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่นวิธีสอน ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ และส่งเสริมครูทุกคนในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทำการทดลอง ได้สะดวก (กิตติมา ปรีดีฉิลก. 2529 : 414)

สัจจ อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงขอบเขตของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในลักษณะของ งานวิชาการว่า ผู้บริหารต้องรับผิดชอบงานวิชาการภายในโรงเรียน 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก คือ งานที่ถือเป็นเป้าหมายอันสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียน ได้แก่

1.1 งานเกี่ยวกับหลักสูตร คือการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน การจัดทำ โครงการสอน การจัดการวางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมในหลักสูตร การผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน

1.2 งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือการพัฒนาเทคนิคและวิธีสอน เทคนิควิธีในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน

1.3 งานเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน คือ การสร้าง เครื่องมือการวัดผล งานทะเบียนวัดผล และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

2. งานสนับสนุนวิชาการ คือ งานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่

2.1 งานพัฒนาบุคลากร คือ การปฐมนิเทศครูใหม่ การพัฒนาและอบรมครู

2.2 งานธุรการและการเงิน

2.3 งานกิจการนักเรียน คือ งานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนและโภชนาการ

2.4 งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานเกี่ยวกับ สมาคมครูและผู้ปกครอง (สัจจ อุทรานันท์. 2530 : 124)

เบน เอ็ม แฮริส ได้เสนอภารกิจหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ 10 ประการ คือ

1. งานเกี่ยวกับด้านพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนโครงสร้างหลักสูตร การทำประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน โดยกำหนดตัวผู้สอน วัน เวลา สถานที่ และแบบวิธีสอน ตลอดจนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอน และการบรรจุหน่วยกิตต่าง ๆ ลงในการสอน
2. การจัดระบบการสอน โดยนำหลักสูตรที่วางไว้มาจัดระบบนักเรียนและจัดตารางสอน
3. การคัดเลือกบุคลากรผู้สอน โดยเลือกสรรให้เหมาะสมกับงาน มีการสำรวจหา การสอบคัดเลือก และเก็บรักษาทะเบียนประวัติเกี่ยวกับบุคลากรแต่ละคน
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ออกแบบและจัดเตรียมบริบท ให้ความสะดวกและความเหมาะสมแก่ผู้สอน รวมทั้งการจัดวางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง และมีเครื่องแสดงบอกที่เก็บบริบททางการศึกษาให้หยิบใช้ได้ง่าย
5. จัดวัสดุอุปกรณ์การสอน ตรวจสอบ และคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลต่อการสอน
6. การจัดอบรมครูประจำการ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้ทำงานได้ผลสำเร็จมากขึ้น
7. จัดปฐมนิเทศสมาชิกใหม่ ให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อลดอุปสรรคที่อาจมีขึ้นและให้การทำงานได้รับผลสำเร็จยิ่งขึ้น
8. จัดบริการด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการศึกษาของทางโรงเรียน เช่น การให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการสอนและจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้ครูได้ใช้สมรรถภาพของตนได้เต็มที่
9. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ที่เกี่ยวกับการสอน ประกอบด้วยการแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แสวงหาทางเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษ พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลในทางที่ผิดและไม่เหมาะสมของชุมชน ที่จะมัลต่อการสอน
10. การประเมินผล มีการวางแผนจัดระเบียบการประเมินผล และดำเนินการประเมินผลในทุกแห่งของโรงเรียนที่มีผลต่อการสอน (ปริณดา พัฒนขจร. 2533 : 30 : อ้างอิงมาจาก Haris. 1985 : 10-12)

เนกเล็ค อีแวนส์ ได้กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ไว้ว่า

1. ช่วยส่งเสริมให้ครูแต่ละคนหรือทั้งกลุ่ม สามารถแสดงความสามารถออกมาอย่างอิสระ และปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกับบุคคลอื่น
2. ทำงานกลุ่มในการสร้างและดำเนินการให้เป็นไปตามปรัชญาที่ตั้งไว้ ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับปรัชญาชุมชน
3. พัฒนาทางการสอน
4. พัฒนาหลักสูตร
5. ดูแลโครงการนิเทศในโรงเรียนให้ดำเนินการได้ด้วยดี
6. ดำเนินการวัดผลประเมินโครงการทั้งระบบ
7. ช่วยให้มีการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญทางการสอน และใช้คณะนี้มีประสิทธิภาพ
8. รับผิดชอบในการจัดโครงการส่งเสริมความรู้แก่ครูประจำการในโรงเรียน
9. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในระหว่างครูและบุคลากรอื่น
10. จัดดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ หนังสือ แหล่งวิชาการ
11. ช่วยให้มีการพัฒนาทางเทคนิคใหม่ ๆ ในท้องถิ่น (ปริณดา พัฒนขจร. 2533 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Neagley and Evans. 1967 : 12)

จึงพอสรุปได้ว่า งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นงานที่ครอบคลุมถึงงานบริหาร วิชาการทุก ๆ ด้าน ได้แก่ งานด้านพัฒนาหลักสูตร งานนิเทศการเรียนการสอน งานจัดนิทรรศการ งานผลิตสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล ตลอดจนงานประสานสัมพันธ์กับบุคลากรเพื่อพัฒนาการศึกษาภายในโรงเรียนทั้งระบบ

กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นการดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นระบบและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนดังที่นักการศึกษา ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

แฮร์ริส ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นประเมินสภาพการทำงาน (Assesing) เป็นกระบวนการศึกษาสภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็น เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

- 1.1 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
- 1.2 สังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน
- 1.3 ทบทวนและตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง
- 1.4 วิเคราะห์กิจกรรมการทำงาน

2. ขั้นจัดลำดับความสำคัญของงาน (Priority) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

- 2.1 กำหนดเป้าหมาย
- 2.2 ระบุจุดประสงค์ในการทำงาน
- 2.3 กำหนดทางเลือก
- 2.4 จัดลำดับความสำคัญ

3. ขั้นตอนออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

- 3.1 จัดสายงานให้ส่วนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน
- 3.2 หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ
- 3.3 เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
- 3.4 จัดระบบการทำงาน
- 3.5 กำหนดแผนในการทำงาน

4. ขั้นจัดสรรทรัพยากร (Allacating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

- 4.1 กำหนดทรัพยากรที่ต้องการใช้ตามความต้องการ
- 4.2 จัดสรรทรัพยากรไปใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ
- 4.3 กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องไว้สำหรับจุดเหมาะสมบางประการ
- 4.4 มอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการ หรือแต่ละเป้าหมาย

5. ^{ขั้น}ประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับ คน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน กระบวนการประสานงาน ได้แก่

- 5.1 ประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยกันด้วยความราบรื่น
- 5.2 สร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน
- 5.3 ปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 5.4 กำหนดเวลาทำงานในแต่ละช่วง
- 5.5 สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

6. ^{ขั้น}การทำงาน (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเพื่อเกิดสภาพที่เหมาะสม สามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งได้แก่

- 6.1 การแต่งตั้งบุคลากร
- 6.2 กำหนดแบบแผนเกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ หรืออัตราเร็วในการทำงาน
- 6.3 แนะนำการปฏิบัติงาน
- 6.4 ^{ขั้น}แจ้งกระบวนการทำงาน
- 6.5 ตัดสินใจทางเลือกในการปฏิบัติงาน (สมจิต อุดม. 2532 : 24 ; อ้างอิง

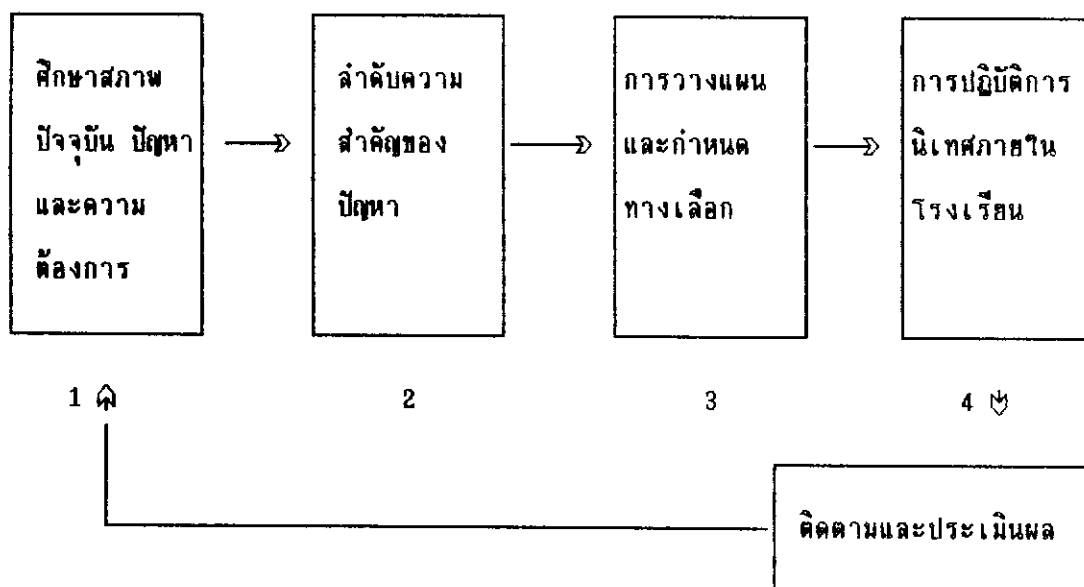
มาจาก Harris. 1985 : 12-15)

สังัด อุทรานันท์ ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยใช้ชื่อว่า "PIDRE" เข้ามาใช้ในกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ^{ขั้นที่} 1 วางแผนการนิเทศ (Planning - P)
- ^{ขั้นที่} 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing - I)
- ^{ขั้นที่} 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing - D)
- ^{ขั้นที่} 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing - R)
- ^{ขั้นที่} 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating - E) (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 125)

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีขั้นตอนการทำงานประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน

ลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนการปฏิบัติตามแผน การติดตามผลและประเมินผล โดยเขียนเป็นแผนภูมิ ดังนี้

(หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 8 - 18)

จากความเห็นและรูปแบบของระบบกระบวนการนิเทศดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะต้องจัดดำเนินการภายใต้กระบวนการอย่างมีระเบียบแบบแผน จึงจะส่งผลถึงความสำเร็จตามจุดหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ถือเป็นรูปแบบที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติจริงของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ความสำเร็จตามเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยรูปแบบของกิจกรรมการนิเทศ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน ได้มีนักการศึกษาเสนอแนะรูปแบบของกิจกรรมไว้ ดังนี้

แฮร์ริส ได้เสนอกิจกรรมสำหรับการนิเทศไว้ 25 กิจกรรม พอสรุปได้ ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing)

2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualize Lecturing).
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting)
4. การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television)
5. การฟังเทป วิทยุ และจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Recording)
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment)
7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom)
8. การสาธิต (Demonstrating)
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing)
10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing)
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-Directive Interviewing)
12. การอภิปราย (Discussing)
13. การอ่าน (Reading)
14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคำนวณ (Analysising and Calculating)
15. การระดมสมอง (Brainstorming)
16. การบันทึกวิดีโอเทปและถ่ายภาพ (Vidiotaping and Photographing)
17. การจัดทำเครื่องมือและทดสอบ (Instrumenting and Testing)
18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buss Session)
19. การพาไปทัศนศึกษา (Field Trip)
20. การเยี่ยมเยือน (Intervisiting)
21. บทบาทสมมติ (Role Playing)
22. การเขียน (Writing)
23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) (ปรีธดา พัฒนทจร. 2533 : 39 - 40 ; อ้างอิงมาจาก Haris. 1985 : 70 -86)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน
2. การสังเกตการสอน
3. การให้ศึกษาคำรา เอกสารการสอน
4. การให้คำปรึกษาหารือ
5. การสนทนาทางวิชาการ
6. การสาธิตการสอน
7. การพาไปศึกษาดูงาน
8. การบริหารเอกสารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

2529 : 19)

สัจด์ อุทรานันท์ ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศปฏิบัติ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ และทำการทดสอบ การวิเคราะห์ การเขียน
2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ การประชุม การอภิปราย
3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การไปทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ บทบาทสมมติ นิทรรศการ (สัจด์ อุทรานันท์. 2530 : 91)

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลม ภิงคารวัฒน์ ได้จัดกลุ่มของประเภทกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมชมและสังเกตการณ์ (Visiting and Observation) โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการเตรียมการและมีการปรึกษาหารือหลังการเยี่ยมชมสังเกตการณ์
2. การให้การปรึกษาเป็นรายบุคคลเป็นรายกลุ่ม (Individual or Group Conference) การนิเทศตามคำร้องขอ (On - call or Requested Supervision) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
3. การส่งผู้รู้ผู้ชำนาญหรือผู้มีประสบการณ์สูงกว่าในเฉพาะเรื่อง ไปพบปะแลกเปลี่ยนและร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในการปฏิบัติการเรียนการสอน หรือปรับปรุงการปฏิบัติการในลักษณะที่เรียกว่า Expert Visitation

4. การจัดทำให้มีการเยี่ยมชมกันเองในแวดวงงานเดียวกัน (Inter - Visitation) จากผู้สอน แหล่งอื่น ทั้งปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน

5. การประชุมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การประชุมอภิปราย (Discussion) การประชุมระดมความคิด (Brain Storming) การประชุมแบบรับฟังคำบรรยาย (Lecture) การประชุมประจำปี ประจำวง (Convention) การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เป็นต้น
6. การสาธิตวิธีการปฏิบัติ (Demonstration) เฉพาะเรื่อง เฉพาะวิธี
7. การนิเทศโดยการเผยแพร่ผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เอกสารเผยแพร่ คู่มือ คำแนะนำเฉพาะ นิทรรศการ ป้ายนิเทศ เทปเสียง วิดีโอเทป ภาพยนตร์ บทเรียนทางโทรทัศน์หรือวิทยุ บทเรียนของมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น
8. การส่งผู้ปฏิบัติไปศึกษา ไปฝึกอบรม หรือไปฝึกปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ
9. การให้มีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะผู้ร่วมงาน หรือคณะทำงาน (Committees or Taskforce member) แล้วให้เขียนรายงานไปพร้อมกับการปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ ภาสได้การแนะนำของหัวหน้าคณะหรือผู้บริหารโรงเรียน และยังได้เสนอแนะการเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า ไม่ว่าจะเลือกดำเนินกิจกรรมประเภทใด ผู้บริหารจะต้องไม่หลงทาง ไม่จัดกิจกรรมในลักษณะสักแต่ว่าจัดให้มีขึ้น หรือเห็นใครเขาจัดก็จัดอย่างเขาบ้าง อย่าให้เป็นกิจกรรมที่จะต้องจัดทำเพราะว่ามันเป็นกิจกรรมของระบบ อย่าจัดทำเพราะมันเป็นสมมตินิยม อย่าให้เป็นภาระเพราะไม่รู้จะทำอะไรดี แต่ให้เลือกจัดกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนชัดเจน มุ่งที่การแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีกรอบใหญ่กำกับ คือ เรื่องหลักสูตร เรื่องการพัฒนาเทคนิคและวิธีสอน และจัดการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน และเรื่องการพัฒนาผล ประเมินผลการเรียนการสอน (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลม กิ่งคารวัฒน์. 2528 : 173 - 179)

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น มีรูปแบบของกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ผู้ให้การนิเทศจะต้องรู้จักเลือกสรรรูปแบบของกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความจำเป็นต่อสถานการณ์เป็นสำคัญ

คุณลักษณะของผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ควรเป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับ

บทบาทหน้าที่ เพราะการทำหน้าที่ให้การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจที่ต้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา ได้มีผู้ให้ความหมายในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

วีระชาติ นักสอน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความประพฤติศีลธรรมจริยธรรม (วีระชาติ นักสอน. 2524 : 4)

สันติ ชรรณบำรุง ได้กล่าวถึงผู้นิเทศการศึกษาว่าต้องมีความรู้และทักษะ ดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย
2. มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร
3. มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และเทคนิควิธีสอน
4. มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลและโครงการนิเทศ
5. มีทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
6. มีทักษะในการเป็นผู้นำ
7. มีทักษะในการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน (สันติ ชรรณบำรุง. 2526 : 1)

ชาวี มลัสรี ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นิเทศโดยแยกตามประเภท ดังนี้

1. คุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่
 - 1.1 สนใจในหน้าที่และงานอื่นๆ นอกหน้าที่
 - 1.2 เป็นที่รักใคร่ชอบพของผู้ร่วมงาน
 - 1.3 ตั้งใจทำงานให้ก้าวหน้า
 - 1.4 มีเหตุผล
2. ความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 2.1 สามารถเข้าใจคน
 - 2.2 รู้วิธีสร้างสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น
 - 2.3 เข้าใจหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
 - 2.4 ปฏิบัติงานตามหลักการและแบบอย่างที่ดี
 - 2.5 ประเมินตนเองอยู่เสมอ
3. ความสามารถในการบริหารงาน
 - 3.1 วางแผนจัดการและสั่งงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

- 3.2 กำหนดหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน
- 3.3 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 3.4 จัดสายงานและแบ่งงานให้มีความรับผิดชอบ
- 3.5 จัดอุปกรณ์ สถานที่เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 3.6 จัดบริการให้ส่งเสริมการทำงาน
- 3.7 ทำงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ (ชาวี มณีศรี. 2521 : 84-85)

สัจจิต อุตหรานันท์ ได้เสนอแนะลักษณะของผู้ทำกาการนิเทศการศึกษาที่มีคุณภาพว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความทะเยอทะยานและปรารถนาจะเห็นผลงานต่างๆ มีความก้าวหน้า
2. ควรเป็นผู้ริเริ่มงาน
3. ความเป็นผู้มีมีความรับผิดชอบ
4. ควรเป็นผู้สื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างชัดเจน
5. จำเป็นต้องกระทำตนเหมือนกับผู้นำคนอื่น ขึ้นนะให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญ
6. ควรเป็นผู้มีจริยธรรม มีความจริงใจ และซื่อสัตย์
7. มีความสามารถในการจัดระบบงาน
8. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
9. ควรเป็นคนมีความจริงใจในการต่อสู้ปัญหา และตัดสินใจอย่างถูกต้อง
10. ควรเป็นคนไม่หยุดนิ่ง และมีความสามารถในการบันดาลใจให้ผู้อื่นทำงาน
11. ควรมีความสามารถในการคาดคะเน ความสามารถและจุดอ่อนของบุคคลอื่น
12. ควรเป็นคนมีความสมบูรณ์ในหลายด้าน (สัจจิต อุตหรานันท์. 2530 : 300-302)

นอกจากนั้น สัจจิต อุตหรานันท์ ยังได้เสนอคุณลักษณะของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ดังต่อไปนี้ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ควรเป็นผู้มีประสบการณ์และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครูภายในโรงเรียน เป็นผู้ที่ไม่นิยมใช้อำนาจในการทำงาน มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษา หลักสูตร และการอบรม มีความสามารถในการสาธิตการสอน และมีความรู้ด้านจิตวิทยาการสอน จิตวิทยาพัฒนาการ ตลอดจนมีความเข้าใจในสภาพท้องถิ่นเป็นอย่างดี (สัจจิต อุตหรานันท์. 2530 : 66)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้สรุปคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

1. ด้านส่วนตัว

- 1.1 ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 1.2 เป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีของครู
- 1.3 มีความอดทนต่อการนิเทศ และยินดีให้ความช่วยเหลือครูเมื่อครูมีปัญหาด้าน

การจัดการเรียนการสอน

- 1.4 เป็นผู้มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาต่างๆ

เฉพาะหน้า

- 1.5 เป็นคนเปิดเผย สัมผัสแจ่มใส และให้คำแนะนำต่างๆด้วยความจริงใจ
- 1.6 ไม่เอือมหงึ ถือตัว ให้ความเป็นกันเองกับครู
- 1.7 เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. ด้านความรู้ความสามารถ

- 2.1 ควรมีความรู้อย่างน้อยปริญญาตรีขึ้นไป
- 2.2 มีความสามารถและใช้เทคนิคต่างๆ ในการถ่ายทอดความรู้
- 2.3 มีเทคนิคและวาทศิลป์ในการพูดจูงใจ ให้ครูเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ
- 2.4 สามารถสาธิตการสอนให้ครูดูเป็นแบบอย่าง เพื่อนำไปปรับปรุงการสอนได้
- 2.5 สามารถประเมินผล วิจัย และนำผลไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศและ

การเรียนการสอนได้

3. ด้านพฤติกรรมและการแสดงออก

- 3.1 เป็นผู้ที่มีความสุจริตในการตัดสินปัญหาต่างๆ
- 3.2 เป็นผู้ที่มีความสุจริตประจำใจ
- 3.3 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี
- 3.4 รู้จักประมาณตน
- 3.5 มองโลกในแง่ดี
- 3.6 ความเป็นประชาธิปไตย
- 3.7 มีลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 3.8 เห็นใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ

3.9 สก๊อตและชมเชยผู้ทำความดี

4. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่

4.1 เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรักษาเวลา

4.2 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ละเลยทำให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงาน

4.3 เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่

4.4 เป็นผู้ที่มีความจริงจัง และตั้งใจทำงานเพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพสูง

(หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 5-6)

จากการศึกษาคำরা เอกสาร วารสาร งานวิจัยและสิ่งพิมพ์ต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบหลักของ คุณลักษณะของผู้ทำกรานิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแล้ว สามารถที่จะกำหนดได้ใน 3 ลักษณะ โดยคำนึงถึงบทบาทฐานะทักษะและหน้าที่ของผู้นิเทศ ได้แก่ คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีสาระดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

1.1 บุคลิกภาพ หมายถึง รูปร่างลักษณะทางกาย กิริยาท่าทางและวาจา ความนับตามธรรมเนียม อุปนิสัย อารมณ์และการสมาคมกับสมาชิกในสังคม โดยคำว่าบุคลิกภาพนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Personality" โดยทั่วไปเมื่อใช้คำว่าบุคลิกภาพกับบุคคลหนึ่ง จะพิจารณาขณะที่มองเห็นบุคคลนั้นเพียงผิวเผิน และใช้ความรู้สึกเป็นเครื่องวินิจฉัยจากการที่เห็นลักษณะหน้าตา ท่าทาง ท่วงที กิริยาวาจา ซึ่งส่วนประกอบของบุคลิกภาพจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บุคลิกภาพอีกส่วนหนึ่งเมื่อเกิดขึ้นในตัวบุคคลแล้วจะคงอยู่เสมอไปได้เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลตลอดเวลา และจะเห็นเช่นนั้นตลอดไป (ข้าวงบัวศรี. 2526 : 47)

บุคลิกภาพมีความหมายกว้างและเป็นที่เข้าใจกันได้มากมายหลายทาง นักวิชาการ นักจิตวิทยา ได้ศึกษาวิจัยและให้คำนิยามไว้หลายอย่างต่าง ๆ กัน ดังเช่น คาร์เตอร์ วี. กู๊ด ได้ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะปฏิบัติทางจิตวิทยาและสังคมโดยส่วนรวมของบุคคล เกี่ยวกับการสังเคราะห์ในทางอารมณ์ จิตใจ พฤติกรรมและปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง (Good. 1973 : 392) ฟรอสต์ แอลริช ได้ให้ความหมายว่าบุคลิกภาพ คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มีในตัวบุคคลได้แก่ ลักษณะภายนอกที่เห็นพฤติกรรมที่แสดงออกความรู้สึกนึกคิดที่มีอยู่ในตน และลักษณะที่เป็นแบบเฉพาะของแต่ละคน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงที่มาของบุคลิกภาพแล้ว อาจกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพของคนไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อม

กับบุคคลนั้นทั้งหมด ยกเว้นเพียงรูปร่างหน้าตา สักส่วน สี่นิ้วของร่างกายแล้ว นอกนั้นจะเกิดจากการฝึกฝนอบรม เรียนรู้ และจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังทั้งสิ้น

สรุปแล้ว บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบขึ้นเป็นบุคคล ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางกาย อารมณ์ ความรู้สึกลึกซึ้งและการแสดงออก อันจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลด้วยเหตุอิทธิพลจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาอบรม บุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ผู้นิเทศควรจะได้ให้ความสนใจ เนื่องจากบุคลิกภาพจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้นิเทศ ตลอดจนถึงชีวิตส่วนตัวและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่ยึดบุคคลเป็นหลัก บุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกในการที่จะสร้างความยอมรับนับถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้นิเทศ จึงพอสรุปได้ว่าบุคลิกภาพที่พึงประสงค์จึงควรประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ การเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ เป็นผู้มีความรู้ ทักษะทางและวาทะที่สุภาพ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเป็นผู้รู้จักควบคุมอารมณ์ และเป็นผู้มีความสุขุมรอบคอบ

1.2 มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวพันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการให้ความร่วมมือของบุคลากร การมีอิริยาบถที่น่าคบ ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู การรู้จักยกย่องนับถือและความเป็นมิตรต่อกัน โดยที่การสร้างมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นิเทศภายในโรงเรียน ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะมนุษยสัมพันธ์เป็นต้นเหตุของความเข้าใจอันดีของการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน อันจะเป็นผลกระทบไปถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้นมนุษยสัมพันธ์จึงมีความสำคัญต่อคุณลักษณะส่วนตัว ของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะการที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานด้วยความศรัทธาในความรู้ ความสามารถอย่างจริงจัง ก็จะต้องสร้างความรักให้บังเกิดขึ้นในตัวของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสร้างมนุษยสัมพันธ์เพื่อให้ได้มาซึ่งการเข้ากับผู้อื่นได้ และทำให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจนั้น จะต้องมียุทธลักษณะใน 5 ประการ คือ ท่าทีที่ถูกต้อง วิธีการที่ถูกต้อง วิทยาการที่ถูกต้อง ความกล้าหาญที่ถูกต้อง และการกระทำที่ถูกต้อง (ประถม แสงสว่าง. 2519 : 28)

วิจิตร อาวะกุล ได้จำแนกคุณลักษณะของมนุษยสัมพันธ์ที่ได้ออกเป็นคุณลักษณะ 15 ประการ ดังต่อไปนี้

1. มีท่าทางดี มีลักษณะการเข้าคน มีกิริยามารยาทเรียบร้อย การพูดคุยนุ่มนวลลงขัน ผู้คบหาด้วยเกิดความสบายใจ มีลักษณะโอภาปราศรัย
2. มีความเป็นเพื่อน สนิทสนมกลมเกลียวเป็นเพื่อนได้จริง เป็นกันเอง

3. มีความอ่อนน้อม รวมทั้งกิริยามารยาทสุภาพ พุดจาอ่อนน้อมถ่อมตน
 4. มีน้ำใจ เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยกำลังกาย ความคิด หรือกำลังเงินในลักษณะการ
 เลือเพื่อเพื่อน

5. การให้ความร่วมมือดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนรวม
 เป็นสำคัญ

6. มีความกรุณา เลือเพื่อ มีน้ำใจโอบอ้อมอารีแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากโศกทั่วไป

7. ทำตนเป็นคนมีประโยชน์ ช่วยเหลือในกิจการงานทั่วไป โดยมีได้หวังประโยชน์

อำนาจประโยชน์แก่สังคม ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังความคิดหรือกำลังทรัพย์

8. มีการสร้างสรรค์ มิใช่การทำลายหรือทวงเหินหาวความเจริญของผู้อื่น

9. มีอารมณ์ดี ควบคุมการใช้อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

10. มีความกระตือรือร้น ได้แก่ ความมีชีวิตจิตใจ ไม่เชื่องซึม

11. มีความรับผิดชอบต่องาน คำพูด สัญญา รักษาเวลา ซื่อตรงและสุจริต

12. มีความอดทนต่อความยากลำบาก คือกิริยาท่าทางการกระทำและคำพูดที่ไม่ส่ออารมณ์

13. มีความขยันขันแข็งต่องานภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบ ไม่เป็นคนเกียจคร้าน

ทำให้ภาพพจน์และความนิยมเสื่อมไป

14. มีความพยายามในอันที่จะฝึกฝนให้มีคุณสมบัติทางมนุษยสัมพันธ์อย่างไม่ทอดทิ้ง พยายาม
 ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ พยายามเอาชนะใจคนและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจะเป็หนทางนำไปสู่ความ
 สัมพันธ์ที่ดี

15. มีปฏิกาส มีไหวพริบ แพรพราวในการสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์กับผู้อื่น

(วิจิตร อาวะกุล. 2527 : 60-61)

วิจิตร วรุตบางกูร กล่าวถึงวิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ใช้ในงานนิเทศ ดังนี้

1. การให้ความร่วมมือ (Cooperation) จะต้องรู้ถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ
 และจะต้องระมัดระวังเพื่ให้เกิดความร่วมมือที่ดีขึ้นทุก ๆ ทาง

2. อริยาบทนาคบ (Good Manner) จะต้องเป็นผู้ที่มีมารยาทสุภาพเป็นมิตร ไม่โกรธ
 ง่าย มีอารมณ์ขัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3. วิธีกาแห่งประชาธิปไตย (The Democracy Approach) ต้องส่งเสริมวิถีกาแห่ง
 ประชาธิปไตย เช่นทำงานกันเป็นหมู่คณะ การรับผิดชอบร่วมกัน การแบ่งอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน

4. จรรยาครู (Professional Ethics) อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องยึดถือจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ผู้นิเทศจะต้องทำหน้าที่ปรับปรุงและส่งเสริมจรรยาแห่งวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
 5. การรู้จักยกย่องนับถือ (Recognition) เป็นความรู้สึกที่จะทำให้เกิดความมั่นใจ จึงจำเป็นที่ผู้นิเทศจะต้องปลุกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ร่วมงาน
 6. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Shared Decision Making) เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 7. การใช้เหตุผลและปัญญา (The use of Reason and Intelligence) เป็นผู้ใช้ทฤษฎีแห่งเหตุผล และใจกว้างที่จะแสวงหาความจริง
 8. ความสำคัญของชุมชน (Community) เป็นผู้สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับชุมชน
 9. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผู้ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสร่วมในกิจกรรมต่างๆ
 10. ความเป็นอิสระ (Freedom) เป็นผู้ให้อิสระแก่ครูในการออกเสียงตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็น
 11. ความก้าวหน้า (Progress) เป็นผู้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและติดตามความคิดใหม่ ๆ และมีความคิดในการปรับปรุงให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ (วิจิตร วรุตบางกูร. 2520 : 68-70)
- คิมบอลล์ ไวส์ ได้ให้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้
1. มีความเป็นมิตร
 2. เป็นคนร่าเริงและยิ้มแย้มอยู่เสมอ
 3. จำชื่อและเรียกชื่อบุคคลได้ถูกต้อง
 4. สนใจในงานอดิเรกและความเป็นอยู่ของเพื่อนครู
 5. เป็นคนคบหาง่ายและให้การต้อนรับ
 6. หลีกเลี่ยงการใช้อภิสิทธิ์
 7. สุภาพนุ่มนวล
 8. ออ้าให้ครูต้องรอคอย ถ้าจำเป็นจะต้องเลื่อนกำหนดให้บุคคลอื่นทำแทน
 9. ถ้าใครจะรับผิดชอบได้ก็พยายามเชื่อเชิญ
 10. ถ้าได้รับการขอร้องต้องรีบทำทันที
 11. รับปากใคร่ไว้ต้องบันทึกจดจำแล้วรีบทำทันที

ได้ให้ความหมายของคำว่า วิชาชีพ (Professional) ว่าหมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้และนำไปใช้ในการทำงานให้ได้มาตรฐานของงานตามที่ได้ฝึกฝนมา ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพจึงมีความหมายถึงลักษณะที่ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์และเจตคติอันเกี่ยวข้องกับงานที่จะทำ ซึ่งตรงกับความต้องการของลักษณะงานในตำแหน่งนั้น (Good. 1973 : 440)

อาคม จันทสุนทร ได้กล่าวถึงความรู้ ความสามารถที่ผู้นิเทศควรมีในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ในเรื่องหลักสูตรและการสอนในหมวดวิชาที่รับผิดชอบคือ เข้าใจรายละเอียดของหลักสูตร รู้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและรอบรู้วิธีสอนวิชาเฉพาะในเนื้อหาวิชานั้น ๆ รวมทั้งมีความชำนาญในการสอนด้วย

2. ในเชิงบริหารงาน คือ ความรู้ในวิชาการ และความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ หรือจัดสายงานในการทำงาน การบริหารหรือจัดบุคคลในการทำงาน การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างราบรื่นและได้ผล และการควบคุมดูแลติดตามประเมินผลงาน

3. ในเทคนิคของการนิเทศ คือ รู้วิธีการและมีความชำนาญในงานด้านธุรการ การจัดทำเผยแพร่เอกสาร การจัดประชุมอบรม การพูด การเขียนที่สื่อความหมายได้ดี การกระตุ้นจูงใจคนให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน (อาคม จันทสุนทร. 2526 : 11)

ชารี มณีศรี ได้กล่าวถึงคุณสมบัติทางด้านความรู้ของผู้นิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้างขวาง
2. ได้รับการศึกษาทางด้านวิชาการขั้นต่าระดับปริญญาตรี
3. มีทักษะในการสอน
4. เข้าใจบทบาทกระบวนการและวิธีสอน
5. มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุการสอนและวิธีสอน
6. มีความสามารถในการวัดผล
7. ตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ
8. มีประสิทธิภาพในการทดลองและการวิจัย
9. มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ (ชารี มณีศรี. 2521 : 45-50)

จะเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้สิ่งขึ้นช้อยู่กับความสามารถของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ดังนั้นผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนควรเป็นผู้มีระดับความรู้ หรือวิธีการศึกษาที่มากพอ เพราะจะต้องใช้ความรู้และทักษะเทคนิคต่างๆ ในการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน นอกจากนั้นผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักการและกระบวนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การประเมินผลและการวิจัยอีกด้วย

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านนี้เป็นคุณลักษณะของการเป็นผู้จัดการประพฤติปฏิบัติตามครรลองศาสนา และกฎเกณฑ์ทางสังคม ระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมนั่นเอง เช่นผู้นิเทศภายในจะต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัยมีความเสียสละ มีความสามัคคี มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น คุณลักษณะในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตามความหมายของคุณธรรม คือ ธรรมะอันเป็นคุณเป็นเหตุของความประพฤติที่ดีงาม จริยธรรม คือ แนวทางความประพฤติและปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์

ผู้ทรงคุณวุฒิของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้รวบรวมผลจากการวิจัยของกรมศึกษาธิการ ได้สรุปองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความภาคภูมิใจ และความละเอียดรอบคอบ สอดรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทาง วาจา ใจ ต่อตนเองและต่อผู้อื่น
3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ นิสุจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นสิ่งที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจจะผิดได้
4. ความกตัญญูกตเวที ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในการอุปการะคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรากตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที จึงหมายถึง ความรู้บุญคุณต่อผู้อื่นและสิ่งที่มีบุญคุณ

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับ จรรยาบรรณ ขอบบังคับ กฎหมายและศีลธรรม

6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันคนที่ควรให้ ด้วยกำลังกำลัง กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตัวเอง

7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำการ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

8. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอสมควร ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้ มีส่วนเกินมากนัก

9. ความสุจริต หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและ เหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10. ความอดสาหัส หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

11. ความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข ความสงสารคิดที่จะ ช่วยเหลือผู้อื่นพันทุกข์

ดังนั้น ในความหมายโดยสรุปแล้ว คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมสิ่งที่สำคัญก็คือ การประพฤติตามครรลองศาสนา รวมถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมและระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นที่ยอมรับของสังคมนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะต้องเป็นผู้ประกอบไปด้วย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ประการ คือคุณลักษณะด้านส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้าน คุณธรรมจริยธรรม เพราะคุณลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การวางแผนงาน ในด้านการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะ คุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้นิเทศการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

กรณีการ อบอุ่น ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้า หมวดวิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า สมรรถภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาคือ จะต้องเป็นผู้มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร นโยบาย วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญา หลักการนิเทศการศึกษา ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาและแหล่งวิทยาการหรือความรู้ในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาทางการศึกษา ตลอดจนมีความคิดริเริ่มเชื่อมั่นในตนเอง จลาคทันสมัยไม่หาความรู้อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ มานะอดทนเสียสละอดกลั้น ใจเย็นหนักแน่น ละเอียตรอบคอบ มีเหตุผลใจกว้างเป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม จริงใจ เปิดเผย รู้จักกาลเทศะ มีบุคลิกดี มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ (กรรณิการ์ อุปเงิน. 2531 : 155)

มานะ เอี่ยมปิยะ ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาได้แก่ มีความจริงใจในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน มีใจกว้างขวางยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ชุมเชยให้ครูมีความรู้สึกรักภูมิใจในผลงานที่ทำสำเร็จด้วยตัวของเธอเอง ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความสนใจและปฏิบัติหน้าที่งานนิเทศการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม (มานะ เอี่ยมปิยะ. 2532 : 96-98)

นิทรา บุญโฮม ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษากายในโรงเรียนได้แก่การเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ความสามารถพิเศษในสาขาวิชาที่จะนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีอัธยาศัยดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเฉลียวฉลาดปฏิภาณไหวพริบดี มีวินัยในตนเอง และรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (นิทรา บุญโฮม. 2532 : 84)

สเปียร์ ได้ทำการค้นคว้าศึกษาวิจัย พบว่า คุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ควรมี ดังนี้ คือ มีความสนใจต่อบุคคลอื่น มีความยุติธรรม พบปะติดต่อง่าย ยอมรับนักถือบุคคลอื่น มีความถ่อมตน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ มีทักษะต่าง ๆ เหมือนอย่างครู มีความรู้ทางจิตวิทยาการศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้สึกสนุกในการทำงานในหน้าที่ มีจิตใจกว้างขวาง เป็นนักฟังที่ดี มีทัศนคติในอันที่จะช่วยเหลือผู้อื่น (Spears. 1955 : 163-165)

จะเห็นได้ว่า ทั้งนักการศึกษาและนักวิจัย ต่างก็เสนอแนวคิดและผลการวิจัยที่ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

อันได้แก่คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนได้ปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับนับถือศรัทธาของผู้รับการนิเทศ อันจะทำให้การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มิบทบาทหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน ทำงานโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 2,833 คน โดยแยกเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง จำนวน 1,380 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง จำนวน 1,453 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 340 คน โดยแยกเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง จำนวน 170 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง จำนวน 170 คน โดยคำนวณจากตารางสำเร็จของ เครซี่ มอร์แกน Krejcie and Morgan (1970:608) ดังรายละเอียดดังนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดเป็นอำเภอต่าง ๆ แล้วแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างการศึกษาค้นคว้ากระจายครอบคลุมไปทั่วจังหวัด จากนั้นแบ่งเขตพื้นที่ในแต่ละอำเภอเป็นพื้นที่เขตโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนนอกเมือง แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ทุกหน่วยประชากรมีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอต่าง ๆ

อำเภอ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ครูผู้สอน ใน โรงเรียน ในเมือง	ครูผู้สอน ใน โรงเรียน นอกเมือง	รวม	ครูผู้สอน ใน โรงเรียน ในเมือง	ครูผู้สอน ใน โรงเรียน นอกเมือง	รวม
เมืองน่าน	349	347	696	42	42	84
เวียงสา	215	226	441	26	26	52
น่านอศ	98	102	200	12	12	24
ปัว	208	211	419	25	25	50
ท่าวังผา	187	202	389	23	23	46
เข็ญกลาง	93	96	189	11	11	22
ทุ่งช้าง	41	71	112	7	7	14
แม่จริม	46	48	94	6	6	12
บ้านหลวง	40	59	99	6	6	12
นาหมื่น	48	45	93	6	6	12
สันติสุข	55	46	101	6	6	12
รวม	1,380	1,453	2,833	170	170	340

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อาชีพ การ และวุฒิการศึกษา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบในช่องที่ต้องการ มีจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีโครงสร้าง ของแบบสอบถามที่ครอบคลุมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

คุณลักษณะส่วนตัวคน จำนวน 19 ข้อ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ จำนวน 16 ข้อ และคุณลักษณะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่นอกเหนือจากที่ปรากฏในแบบสอบถาม ในตอนที่ 2

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาความรู้ ทฤษฎี หลักการและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนจากตำรา เอกสาร วารสาร รายงานวิจัย แล้วนำเอาคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนมารวบรวมเรียบเรียง เป็นรายการในแบบสอบถามความคิดเห็น
2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง ของเนื้อหาการใช้ภาษา แล้วนำไปแก้ไขเพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรง คุวุฒิ ด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรง ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุวุฒิไปทดลอง ใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 90 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่า Alpha Coefficient ของ ครอนบาค (Cronbarch, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถาม ทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. ประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เพื่อส่งแบบสอบถามไปถึงกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 340 คน โดยทางไปรษณีย์และรับกลับทางไปรษณีย์ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับภายใน 2 สัปดาห์
3. ติดตามแบบสอบถามที่ไม่ส่งกลับคืน ตามกำหนด 2 สัปดาห์ โดยการส่งไปรษณีย์บัตรไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสัปดาห์ที่ 3 หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว และได้รับคืน จำนวน 315 ฉบับ ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปได้รับกลับคืนและแบบสอบถามสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถาม ที่ส่งไป จำนวน	แบบสอบถามที่ได้รับคืน		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนเมือง	170	169	99.40	168	98.82
ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนนอกเมือง	170	146	85.88	143	84.11
รวม	340	315	92.64	311	91.47

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้เรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ตามค่าชี้แจงแล้วนำมาวิเคราะห์
2. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม ตามค่าคะแนนที่กำหนดและนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่า t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย
 - 1.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.2 วิเคราะห์ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเทศการศึกษากาษาในโรงเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายกลุ่ม คือกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (Multiple Rang Test) ของเบส์ (Best.1970 :175) คือ

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00	หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49	หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49	หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49	หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49	หมายถึง น้อยที่สุด

แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเทศการศึกษากาษาในโรงเรียน โดยใช้ทดสอบค่า t-test และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- 1.3 วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเทศการศึกษากาษาในโรงเรียน จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
(Statistical Package For The Social Science) จากบริการของโครงการสำนักบริการ
คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน อัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบ t

จากการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน โดยการนำแบบสอบถามและได้รับกลับคืน และคัดเลือกความสมบูรณ์ถูกต้องวิเคราะห์ จำนวน 311 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักทัศนะ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายชื่อและนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงและเปรียบเทียบทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยใช้ทดสอบค่าอัตราส่วนวิกฤติ (t-test) จำแนกเป็นรายชื่อ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติ
การสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
นอกเหนือจากที่ปรากฏในแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ
อายุราชการและวุฒิทางการศึกษา

ตาราง 3 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนนอกเมือง		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	53	31.5	67	46.8	120	38.6	
หญิง	115	68.5	76	53.2	191	61.4	
รวม	168	100	143	100	311	100	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองเป็นหญิงมากกว่าชาย
คือเป็นหญิงร้อยละ 68.50 เป็นชายร้อยละ 31.50 สำหรับกลุ่มของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน
นอกเมือง เป็นหญิงมากกว่าชายเช่นเดียวกับกลุ่มในเมือง คือเป็นหญิงร้อยละ 53.20 และเป็นชายร้อยละ
46.80 เมื่อรวมกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนทั้งในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมืองแล้วปรากฏว่า
เป็นหญิงมากกว่าชาย คือ เป็นหญิงร้อยละ 61.40 เป็นชายร้อยละ 38.60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านอายุราชการปรากฏ

ตามตาราง 4

ตาราง 4 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนนอกเมือง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	8	4.8	10	7	18	5.8
5 - 10 ปี	23	13.7	37	25.8	60	19.3
11 - 15 ปี	60	35.7	39	27.3	99	31.8
16 - 20 ปี	34	20.2	28	19.6	62	19.9
มากกว่า 20 ปี	43	25.6	29	20.3	72	23.2
รวม	168	100	143	100	311	100

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง ที่มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.70 รองลงมามีอายุราชการมากกว่า 20 ปี ระหว่าง 16 - 20 ปี และ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.60 20.20 และ 13.70 ตามลำดับ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 4.80 ในกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.30 รองลงมามีอายุราชการระหว่าง 5 - 10 ปี มากกว่า 20 ปี 16 - 20 ปี และน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.80 20.30 19.60 และ 7.00 ตามลำดับ เมื่อรวมกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนทั้งในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.80 รองลงมามีอายุราชการมากกว่า 20 ปี 16 - 20 ปี 5 - 10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20 19.90 19.30 และ 5.80 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านพฤติทางการศึกษา

ปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพฤติทางการศึกษา

พฤติทางการศึกษา	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนนอกเมือง		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	17	10.1	18	12.6	35	11.3	
ปริญญาตรี	146	86.9	120	83.9	266	85.5	
สูงกว่าปริญญาตรี	5	3.0	5	3.5	10	3.2	
รวม	168	100	143	100	311	100	

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง มีพฤติทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.90 ส่วนระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีร้อยละ 10.10 และ 3.00 ตามลำดับ สำหรับในกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีพฤติทางการศึกษาปริญญาตรีมีมากที่สุดเช่นเดียวกับกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง คิดเป็นร้อยละ 83.90 รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 12.60 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3.50 ทั้ง 2 กลุ่มสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 85.50 รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 11.30 และจำนวนน้อยที่สุด คือระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 3.20

ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์จากทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพและคุณลักษณะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยทำการวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 311 ฉบับ และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (Multiple Rang Test) ของ เบส (Best 1970 : 175) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย

ด้านบุคลิกภาพ ข้อที่ 1 - 10

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อที่ 11 - 19

ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบทักษะเป็นรายข้อของครูผู้ปฏิบัติการสอน
ในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมูลนิธิ
ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านส่วนตน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมูลนิธิ การศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ค่า ค บ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>คุณลักษณะด้านส่วนตน</u> <u>ด้านบุคลิกภาพ</u>								
1. สุขภาพร่างกายแข็งแรง	4.2619	.6942	4.2308	.6889	.3954	4.2476	.6908	11
2. วาจาสุภาพอ่อนโยน	4.2500	.6900	4.1608	.8018	1.0419	4.2090	.7436	16
3. ทำที่สุภาพสุ่มรอบคอบ	4.3095	.6652	4.2308	.7934	.9382	4.2733	.7268	8
4. อารมณ์ขัน	3.7381	.7985	3.8042	.7715	.7410	3.7685	.7856	19
5. ทำทางกระฉับกระเฉง กระตือรือร้น	4.2202	.7128	4.2308	.7286	.1291	4.2251	.7190	15
6. อึดอ้าฝืนดี	4.3750	.6538	4.3357	.7406	.4920	4.3569	.6942	4
7. อึดอ้าฝืนแถมใส่	4.1964	.7681	4.2727	.7333	.8947	4.2315	.7521	13
8. เป็นคนเปิดเผย	4.0714	.7782	4.0559	.8288	.1690	4.0643	.8006	17
9. สามารถควบคุมอารมณ์ และจิตใจได้มั่นคง	4.2976	.7467	4.2098	.7948	.9982	4.2572	.7692	10
10. ไม่เห่อหึงถือตัว เป็นกันเองกับครู	4.3869	.7335	4.3706	.7476	.1933	4.3794	.7388	2

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต การศึกษากาออบในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ด้านมนุษยสัมพันธ์</u>								
11. เป็นผู้พูดที่ดี	4.3274	.6611	4.2517	.7068	.9696	4.2926	.6824	6
12. เป็นผู้ฟังที่ดี	4.3571	.6501	4.2168	.7885	1.6935*	4.2926	.7193	7
13. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.3631	.6784	4.3636	.6874	.0064	4.3633	.6814	3
14. สอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.3393	.6993	4.2517	.8089	1.0124	4.2990	.7518	5
15. ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน	4.4405	.6895	4.4226	.7169	.1734	4.4341	.7011	1
16. รู้จักยกย่องชมเชยศิษย์บุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ	4.2560	.7341	4.2168	.7425	.4664	4.2379	.7370	12
17. สามารถติดต่อประสานงานได้ดี	4.2798	.6739	4.1678	.7314	1.3952	4.2283	.7020	14
18. สอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.2798	.7253	4.2517	.7361	.3378	4.2669	.7292	9
19. อ่อนน้อมถ่อมตน	3.9940	.7853	4.0420	.8125	.5273	4.0161	.7970	18
รวม	4.2497	.4822	4.2153	.5645	.5723	4.2339	.5211	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนตนรวมทั้งสิ้น 19 ข้อ มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.2339 และมีค่าเฉลี่ยจำแนกตามทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง คิดเป็น 4.2497 และ 4.2153 ตามลำดับ แสดงว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีทัศนคติอยู่ในระดับมากว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ รวม 19 ข้อ ปรากฏว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.7685 - 4.4341 สามารถนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ลำดับแรกเรียงตามอันดับคะแนนรวมเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านมาเสนอ ดังต่อไปนี้

- อันดับที่ 1 ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน (ข้อ 15)
- อันดับที่ 2 ไม่เอื้ออภัยถือตัว เป็นกันเองกับครู (ข้อ 10)
- อันดับที่ 3 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี (ข้อ 13)
- อันดับที่ 4 อุตสาหะดี (ข้อ 6)
- อันดับที่ 5 สวมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ข้อ 14)
- อันดับที่ 6 เป็นผู้พูดที่ดี (ข้อ 11)
- อันดับที่ 7 เป็นผู้ฟังที่ดี (ข้อ 12)
- อันดับที่ 8 ทำที่สุภาพสุ่มรอบคอบ (ข้อ 3)
- อันดับที่ 9 สวมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (ข้อ 18)
- อันดับที่ 10 สามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจได้มั่นคง (ข้อ 9)

เมื่อพิจารณาพบว่าทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน ด้านส่วนตน ข้อที่ 15 ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.4341$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 4 อารมณ์ขัน ($\bar{X} = 3.7685$)

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

ในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านส่วนตน ไม่มีความแตกต่างกัน ($t = .57$) ซึ่งแสดงว่ามีทัศนคติใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อปรากฏว่ามีเพียงข้อที่ 12 ความเป็นผู้ฟังที่ดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านวิชาชีพ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายชื่อของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง		t	รวม		ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D.	
<u>คุณลักษณะด้านวิชาชีพ</u>								
20. มีประวัติการทำงานดี	4.2679	.7697	4.3287	.7852	.6868	4.2958	.7762	8
21. มีวุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยปริญญาตรี	4.3333	.7232	4.1888	.9265	1.5134	4.2669	.8247	9
22. มีประสบการณ์เป็นครู อย่างน้อย 2 ปี	4.4167	.7615	4.2448	.8977	* 1.8033	4.3376	.8300	5

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D.	
23. สามารถถ่ายทอดความรู้ แก่ผู้อื่นได้	4.3452	.7258	4.3147	.6963	.3775	4.3312	.7114	6
24. มีความสามารถในการ วิเคราะห์สังเคราะห์และ การแก้ปัญหา	4.2500	.7641	4.2657	.7116	.1874	4.2572	.7393	10
25. มีความกระตือรือร้นที่จะ แสวงหาความรู้วิชาการ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ	4.3810	.7160	4.3497	.7146	.3846	4.3666	.7144	3
26. ให้คำแนะนำและเป็นที่ ปรึกษากับครูได้	4.3631	.7044	4.3147	.6757	.6174	4.3408	.6907	4
27. มีความเข้าใจในขอบข่าย งานของโรงเรียนทั้งด้าน บริหารและวิชาการ	4.4345	.7062	4.3706	.6573	.825	4.4051	.6838	1
28. มีการวางแผนในการทำงาน	4.4226	.6964	4.3007	.7694	1.4542	4.3666	.7322	2
29. รู้จักส่งเสริมและสนับสนุน หรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงาน	4.2738	.7151	4.2378	.7595	.4279	4.2572	.7349	11
30. ส่งเสริมการทำงานแบบ ประชาธิปไตย	4.3274	.6790	4.2587	.7288	.8548	4.2958	.7020	7
31. มีความคิดสร้างสรรค์	4.2083	.7410	4.1469	.7215	.7387	4.1801	.7316	13

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ค่า คํ ที่
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D.	
32. สามารถประเมินผลการ ปฏิบัติงานของครูได้	4.2500	.6986	4.1119	.7032	1.7313*	4.1865	.7030	12
33. สามารถนำวิชาการไป ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ ท้องถิ่นและความต้องการ	4.2202	.7212	4.1329	.7144	1.0693	4.1801	.7182	14
34. รู้จักนำเอานวัตกรรมทาง การศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ ในการเรียนการสอน	4.2143	.7188	4.1189	.8092	1.0904	4.1704	.7619	15
35. รู้วิธีการผลิต การใช้และ การบำรุงรักษาสื่อการเรียน การสอน	4.1726	.7582	4.1678	.7690	.0552	4.1704	.7619	16
รวม	4.3051	.5317	4.2408	.5427	1.0511	4.2755	.5369	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านวิชาชีพ รวมทั้งสิ้น 16 ข้อ มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.2755 และมีค่าเฉลี่ยจำแนกตาม

ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เป็น 4.3051 และ 4.2408 ตามลำดับแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มต่างก็มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ ทั้ง 16 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 20 ถึงข้อที่ 35 ปรากฏว่ามีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.1704 ถึง 4.4051 ซึ่งสามารถนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพใน 10 ลำดับแรก เรียงตามลำดับค่าคะแนนรวมเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ ดังต่อไปนี้

- อันดับที่ 1 มีความเข้าใจในขอบข่ายงานทั้งด้านบริหารและวิชาการ (ข้อ 27)
- อันดับที่ 2 มีการวางแผนในการทำงาน (ข้อ 28)
- อันดับที่ 3 มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ข้อ 25)
- อันดับที่ 4 ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูได้ (ข้อ 26)
- อันดับที่ 5 มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี (ข้อ 22)
- อันดับที่ 6 สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ (ข้อ 23)
- อันดับที่ 7 ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย (ข้อ 30)
- อันดับที่ 8 มีประวัติการทำงานดี (ข้อ 20)
- อันดับที่ 9 มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี (ข้อ 21)
- อันดับที่ 10 มีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์และการแก้ปัญหา (ข้อ 24)

เมื่อพิจารณาปรากฏว่า ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพ ข้อที่ 27 มีความเข้าใจในขอบข่ายงานของโรงเรียนทั้งด้านบริหารและวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.4051$) ข้อที่ 35 รู้วิธีการผลิตการเรียนรู้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.1704$)

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.05$) ซึ่งแสดงว่ามีทักษะใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อปรากฏว่าทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองและนอกเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้ คือ ข้อที่ 22 มีประสบการณ์ในการเป็นครูอย่างน้อย 2 ปี ($t = 1.8033$) และข้อที่ 32 สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของครูได้ ($t = 1.7313$) ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนคติของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายชื่อของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D.	
<u>คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม</u>								
36. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	4.5893	.6222	4.5105	.6699	1.0681	4.5531	.6448	1
37. รู้จักเคารพสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น	4.4821	.6654	4.4825	.6484	.0054	4.4823	.6566	2
38. มีความซื่อสัตย์	4.4643	.6647	4.4196	.7161	.5670	4.4437	.6881	4
39. เป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข	4.4048	.7028	4.1678	.8639	** 2.6238	4.2958	.7886	14
40. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.4702	.6650	4.4406	.6674	.3905	4.4566	.6652	3
41. อภิสิทธิ์และเสียสละ เพื่อส่วนรวม	4.4405	.6539	4.3916	.7025	.6315	4.4180	.6760	6

ตาราง 8 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นัก การศึกษาภายในโรงเรียน	ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน ในเมือง		ครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียน นอกเมือง		t	รวม		ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
42. มีความเมตตากรุณา	4.4048	.6678	4.3916	.6821	.1717	4.3987	.6734	7
43. มีความอดทนและอดสาหัส	4.3750	.6894	4.3147	.7162	.7528	4.3473	.7014	11
44. มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่การงาน	4.4643	.7167	4.4126	.6953	.6443	4.4405	.7063	5
45. มีวินัยในตนเอง	4.3988	.6846	4.3427	.7032	.7097	4.3730	.6927	9
46. มีสัมมาคารวะ	4.3750	.6718	4.2657	.6915	1.4075	4.3248	.6820	12
47. เป็นผู้ตรงต่อเวลา	4.3929	.6924	4.2238	.7545	2.0454*	4.3151	.7254	13
48. รู้จักประมาณตน	4.2738	.6720	4.2378	.7215	.4525	4.2572	.6943	15
49. รักษาความลับของเพื่อน ร่วมงานและผู้รับการนิเทศ ได้ตลอดเวลา	4.4048	.7279	4.2937	.7204	1.3590	4.3537	.7209	10
50. รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ	4.3988	.6579	4.3776	.6900	.2759	4.3891	.6718	8
รวม	4.4226	.4635	4.2643	.5613	1.1456	4.3899	.5430	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่าทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษากาษาในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งสิ้น 15 ข้อ มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.3895 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองเป็น 4.226 และ 4.2643 ตามลำดับแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษากาษาในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ ทั้ง 15 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 36 ถึงข้อที่ 50 ปรากฏว่ามีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.2572 ถึง 4.5531 ซึ่งสามารถที่จะนำข้อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ใน 10 ลำดับแรก เรียงอันดับค่าคะแนนรวมเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังต่อไปนี้

- อันดับที่ 1 ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ (ข้อ 36)
- อันดับที่ 2 รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (ข้อ 37)
- อันดับที่ 3 มีความซื่อสัตย์สุจริต (ข้อ 40)
- อันดับที่ 4 มีความซื่อสัตย์สุจริต (ข้อ 38)
- อันดับที่ 5 มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน (ข้อ 44)
- อันดับที่ 6 อนุรักษ์เวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม (ข้อ 41)
- อันดับที่ 7 มีความเมตตากรุณา (ข้อ 42)
- อันดับที่ 8 รักความสามัคคีในหมู่คณะ (ข้อ 8)
- อันดับที่ 9 มีวินัยในตนเอง (ข้อ 45)
- อันดับที่ 10 รักษาความลับของเพื่อนร่วมงานและผู้รับการนิเทศได้ตลอดเวลา (ข้อ 49)

เมื่อพิจารณาปรากฏว่า ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ข้อที่ 36 ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.5531$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยนต่ำสุดคือข้อที่ 48 รู้จักประมาณตน ($\bar{X} = 4.2572$)

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษากาษาในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีความแตกต่างกัน $t = 1.1456$ ซึ่งแสดงว่ามีทักษะ

ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อปรากฏว่าทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมืองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ 47 คือ เป็นผู้ตรงต่อเวลา ($t = 2.0454$) และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ 39 คือเป็นผู้ไม่เกะวข้องกับอบาสมุข ($t = 2.6238$) ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำ
การศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอน
ในโรงเรียนนอกเมือง จากที่ปรากฏในแบบสอบถาม รายละเอียดปรากฏตามตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนผู้ตอบแบบ สอบถามทั้งหมด	จำนวนผู้ตอบแบบ สอบถามปลายเปิด	คิดเป็นร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง	
ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ในเมือง	168	37	22.02	
ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน นอกเมือง	143	46	32.16	
รวม	311	83	26.68	

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 311 คน
มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำการศึกษาภายในโรงเรียนเพิ่มเติม
จากที่ปรากฏในแบบสอบถาม จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 26.68 เมื่อจำแนกเป็นร้อยละของแต่ละ
กลุ่ม ปรากฏว่า กลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดมากกว่ากลุ่ม
ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง คือ ร้อยละ 32.16 ส่วนกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองที่ตอบ
แบบสอบถามปลายเปิดคิดเป็นร้อยละ 22.02

สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษากฎหมายในโรงเรียน ที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอเพิ่มเติม นั้น มีรายละเอียดจำแนกออกเป็นด้าน ๆ ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษากฎหมายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน ในเมือง	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน นอกเมือง	รวม
<u>คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ</u>			
1. ทำมากกว่าพูด	1	1	2
2. อาสวไม้มากเกินไป	2	1	3
3. วางตนได้เหมาะสมน่าเชื่อถือ	2	-	2
4. มีความหนักแน่นไม่อ่อนไหวง่าย	2	1	3
5. เป็นคนเก่งงาน	1	-	1
6. มีความจริงจังต่อเพื่อนร่วมงาน	2	4	6
7. มองคนในแง่ดี	1	-	1
8. ฐานะมั่นคงไม่มีหนี้สินรุงรัง	1	4	5
9. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	-	1	1
10. สุขภาพจิตดี	-	1	1
<u>คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์</u>			
11. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	2	1	3
12. ให้ความช่วยเหลือแก่ครูได้	1	2	3
13. ดูแลเอาใจใส่ผู้รับการนิเทศ	1	4	5

ตาราง 10 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน ในเมือง	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน นอกเมือง	รวม
14. เข้าใจสภาพแวดล้อม	3	-	3
15. รับผิดชอบต่อความต้องการของครูดี	2	5	7
16. มีเทคนิคในการจูงใจคน	3	-	3
17. ไม่คอยจับผิดคนอื่น	3	-	3
18. มีความซื่อสัตย์สูง	1	1	2
19. ไม่วิจารณ์คนอื่น	1	-	1
20. เสมอต้นเสมอปลาย	-	1	1

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นักศึกษาระดับปริญญาตรีในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจเพิ่มเติม จำนวน 20 คน จำแนกตามความถี่ของทักษะของกลุ่มตัวอย่างใน 10 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ คือ รับผิดชอบต่อความต้องการของครูดี มีความจริงจังต่อเพื่อนร่วมงาน มีฐานะมั่นคง มีเทคนิคในการจูงใจคน อายุไม่มากเกินไป ไม่คอยจับผิดคนอื่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เข้าใจสภาพแวดล้อม มีความหนักแน่นไม่อ่อนไหวง่าย ให้ความช่วยเหลือแก่ครูได้

ตาราง 11 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน ในเมือง	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน นอกเมือง	รวม
1. มีการเตรียมการนิเทศ	3	3	6
2. มีจิตวิทยาในการนิเทศ	3	1	4
3. สอนให้ดูเป็นตัวอย่างได้	5	1	6
4. เอาใจใส่ในหน้าที่การงาน	1	-	1
5. มีความสามารถสูง	1	3	4
6. มีความรอบรู้ทุก ๆ ด้าน	4	2	6
7. ชำนาญในการสอน	1	1	2
8. เชื่อมั่นในตนเองสูงที่จะทำการนิเทศ	3	2	5
9. มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอน	4	3	7
10. ติดตามงานนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	7	13	20
11. ไม่ยึดติดกับความคิดเห็นส่วนตัว	2	-	2
12. ต้องเป็นครูดีเด่นในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง	1	-	1
13. มีความรู้ด้านศิลปะ	-	1	1
14. มีความรู้ในวิชาที่จะนิเทศ	-	4	4
15. มีความรู้ด้านการแนะแนว	-	1	1

จากตาราง 11 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 15 ข้อ จำแนกตามความถี่ของทักษะของกลุ่มตัวอย่างใน 10 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ ติดตามผลงานนิเทศโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร รู้จักวางแผนเตรียมการนิเทศ มีความรอบรู้ทุก ๆ ด้าน สอนให้ครูเป็นตัวอย่างได้ เชื่อมั่นในตนเองสูงที่จะทำการนิเทศ มีความรู้ในวิชาที่จะนิเทศ มีจิตวิทยาในการนิเทศ มีความสามารถสูงและชำนาญในการสอน

ตาราง 12 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน ในเมือง	ครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียน นอกเมือง	รวม
1. เป็นแบบอย่างที่ดีเห็นได้ชัดเจน	9	4	13
2. รู้จักช่วยเหลือส่วนรวม	1	-	1
3. สร้างศรัทธาให้หน้าเชื่อถือ	1	1	2
4. ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด	1	-	1
5. ไม่เห็นแก่พวกพ้อง	1	-	1
6. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	1	1	2
7. ประพฤติตนอยู่ในศีล 5	-	2	2

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มเติม จำนวน 7 ข้อ จำแนกตามความถี่ของทักษะของกลุ่มตัวอย่าง เรียงจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ เป็นแบบอย่างที่ดีเห็นได้ชัดเจน สร้างศรัทธาให้หน้าเชื่อถือเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ประพฤติตนอยู่ในศีล 5 รู้จักช่วยเหลือส่วนรวม ไม่เห็นแก่พวกพ้องและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ภาวภายในโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาวภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งถามครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยสุ่มตัวอย่างจากครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง จำนวน 170 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง จำนวน 170 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 340 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบสอบถามที่สนทนาระหว่างแบบตรวจสอบ (Check list) แบบเกณฑ์ประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open ended)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้บริการทางไปรษณีย์ทั้งหมด โดยส่งแบบสอบถามในจำนวน 340 ฉบับ ได้รับกลับคืนและคัดเลือกเป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.47
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากทัศนะและการเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาวภายในโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าอัตราส่วนวิกฤติ : t-test

4.3 วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าชาย เมื่อจำแนกตามอายุราชการ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุราชการอยู่ระหว่าง 11 - 15 ปี รองลงมา คือ อายุราชการมากกว่า 20 ปี ระหว่าง 16 - 20 ปี 5 - 10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี ตามลำดับ ในด้านวุฒิทางการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ

2. ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

2.1 ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะส่วนตัว อยู่ในระดับมากทุกข้อเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่วนตัว รวม 19 ข้อ พบว่าทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มากที่สุดคือ ข้อที่ 15 ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงานและข้อที่อยู่ลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 19 อารมณ์ขัน สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านคุณลักษณะส่วนตัวใน 10 อันดับแรก ตามทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย

1. ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน
2. ไม่เชื่อฟังถือตัวเป็นกันเองกับครู
3. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
4. อึดยาคือดี
5. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. เป็นผู้ซื่อสัตย์
7. เป็นผู้ฟังที่ดี

8. ทำที่สภาพสุ่มรอบคอบ
9. สวมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
10. สามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจได้มั่นคง

2.2 ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านวิชาชีพอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรวม 16 ข้อ พบว่าข้อที่ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีทักษะมากที่สุด คือข้อที่ 27 มีความเข้าใจในขอบข่ายงานทั้งด้านบริหารและวิชาการ และรองลงมา คือข้อที่ 28 มีการวางแผนในการทำงาน และข้อที่อยู่ลำดับท้ายสุด คือข้อที่ 35 รู้วิธีการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนใน 10 อันดับแรกตามทักษะของครูทั้ง 2 กลุ่ม เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยประกอบด้วย

1. มีความเข้าใจในขอบข่ายงานทั้งด้านบริหารและวิชาการ
2. มีการวางแผนในการทำงาน
3. มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ในวิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูได้
5. มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี
6. สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้
7. ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย
8. มีประวัติการทำงานดี
9. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี
10. มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา

2.3 ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รวม 15 ข้อ พบว่าข้อที่ครูทั้ง 2 กลุ่ม มีทักษะมากที่สุด คือข้อที่ 36 ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.5531) และข้อที่อยู่ลำดับท้ายสุด คือ ข้อที่ 48 รู้จักประมาณตน สำหรับคุณลักษณะด้าน

คุณธรรมและจริยธรรมใน 10 อันดับแรก ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย

1. ซื่อสัตย์ในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
2. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต
4. มีความยุติธรรม
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
6. อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม
7. มีความเมตตากรุณา
8. รักความสามัคคีในหมู่คณะ
9. มีวินัยในตนเอง
10. รักษาความลับของเพื่อนร่วมงานและผู้รับการนิเทศได้ตลอดเวลา

2.4 ทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งคุณลักษณะส่วนตัวด้านวิชาชีพและด้านคุณธรรมจริยธรรม รวม 50 ข้อ ปรากฏผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งเมื่อพิจารณาพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 10 ลำดับแรก เรียงตามลำดับค่าคะแนนรวมเฉลี่ย ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย

1. ซื่อสัตย์ในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
2. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต
4. มีความยุติธรรม
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
6. ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน
7. อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม
8. มีความเข้าใจในผลประโยชน์ทั้งด้านบริหารและวิชาการ

9. มีความเมตตากรุณา

10. รักความสามัคคีในหมู่คณะ

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 50 ข้อ ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน

4 ข้อ คือ

ข้อที่ 12 เป็นผู้ฟังที่ดี

ข้อที่ 22 มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี

ข้อที่ 32 สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของครูได้

ข้อที่ 47 เป็นผู้ตรงต่อเวลา

และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 39 เป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับอบบาสมุข

4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน นอกเหนือจากที่ปรากฏในแบบสอบถาม ปรากฏผลเรียงตามลำดับจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จากมากไปหาน้อย คือ ติดตามผลการนิเทศโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอน มีความรู้ในวิชาที่จะนิเทศ มีความรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน สอนให้ครูเป็นตัวอย่างได้ มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน มีการเตรียมการนิเทศ ฐานะมั่นคงไม่มีหนี้สินรุงรัง เชื้อมั่นในตนเองที่จะทำการนิเทศและมีความสามารถสูง

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน มีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง

ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่าทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศูนย์ศึกษาภาษาในโรงเรียนด้านต่างๆ ทั้ง 3 ด้านสอดคล้องกัน คือ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกด้าน ดังนี้

คุณลักษณะด้านส่วนตน ค่าเฉลี่ยของทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีค่าเท่ากับ 4.2497 และ 4.2153 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยของทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีค่าเท่ากับ 4.3051 และ 4.2408 ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ค่าเฉลี่ยของทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง มีค่าเท่ากับ 4.4226 และ 4.2643 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัย จึงกล่าวได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศูนย์ศึกษาภาษาในโรงเรียน ตามทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ควรจะประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน อภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนตน ทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ต้องการให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนมีคุณลักษณะด้านส่วนตน ในทุกลักษณะอยู่ในระดับมาก ที่สำคัญในลำดับแรก คือ ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนที่จะส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ซึ่งนับว่าเป็นหลักมนุษยสัมพันธ์ที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ดังเช่น วิจิตร อาวะกุล (2527 : 60) ได้ให้ทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ของการนิเทศไว้ว่า จะต้องเป็นผู้รู้จักให้ความร่วมมือที่ดี ไม่เห็นแก่ตัวและเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิทรา บุญโฮม (2532 : 87) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า ผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน จะต้องไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงานและรู้จักปรับตัวลงให้เข้ากับผู้อื่นได้ นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 5-6) ยังได้สรุปคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนในด้านส่วนตนไว้ว่า ผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน จะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมประจักษ์

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สเปียร์ส (Spears. 1955 : 165) ที่ได้เสนอแนะคุณลักษณะของ
ผู้นำทางการศึกษาว่า ควรเป็นผู้สนใจต่อบุคคลอื่น มีความความยุติธรรม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตใจ
กว้างขวางและมีทัศนคติในอันที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

ส่วนคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอน
ทั้งในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง รองลงมาใน 10 อันดับแรก ที่น่าสนใจนำมาอภิปราย
คือ ไม่เชื่อหรือถือตัวเป็นกันเองกับครู อัสชาคีคี ทำที่สุภาพสุ่มรอบคอบและสามารถควบคุมอารมณ์และ
จิตใจได้มั่นคง ซึ่งต่างก็เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียนทั้งนี้ ทั้งนี้ น่าจะ
เป็นเพราะเหตุว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ผลสำเร็จของงาน
จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยผู้นำจะต้องใช้ความสามารถของตนเองทุกด้าน โดยเฉพาะจะต้องมีบุคลิกภาพเป็นที่เชื่อ
ถือและศรัทธาของของผู้นำการนิเทศ (ฮารี มณีศรี. 2523 : 55) ส่วนคุณลักษณะสามารถทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นผู้พูดที่ดี เป็นผู้ฟังที่ดีและยอมรับความคิดเห็นของ
ผู้อื่นเมื่อพิจารณาแล้วต่างก็เป็นคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ น่าจะด้วยเหตุผลที่ว่า ในการสร้าง
มนุษยสัมพันธ์จะเป็นสิ่งสำคัญเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงาน ที่จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การร่วมแรง
ร่วมใจ การรู้จักพูดรู้จักฟังที่ดี ยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นและสามารถควบคุมความรู้สึก ไม่หวั่นไหว
ต่อสิ่งมากระทบทางจิตใจได้ ย่อมเป็นปัจจัยส่งเสริมการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้นำการ
นิเทศได้เป็นอย่างดี ดังเช่น วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 68 - 70) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้าง
มนุษยสัมพันธ์ที่ใช้ในงานนิเทศไว้ว่า ผู้นำต้องยึดหลักการให้ความร่วมมือ จะต้องรู้ถึงความสำคัญของการ
ให้ความร่วมมือ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมวิธีการแห่งประชาธิปไตยคือการรับผิดชอบร่วมกัน
และเป็นผู้ใช้ทฤษฎีแห่งเหตุผล ใจกว้างที่จะแสวงหาความรู้ นอกจากนั้น คิมบอลล์ ไวส์ (Kimball
Wiles. 1967 : 128) ได้เสนอหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศการศึกษาไว้ว่า ผู้นำการ
ศึกษาจะต้องเป็นผู้เต็มใจที่จะรับฟังผู้อื่น พยายามรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นมาประกอบการตัดสินใจ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง
และในโรงเรียนนอกเมืองต้องการให้ผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียน มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพอยู่ในเกณฑ์
ระดับมาก ที่สำคัญในลำดับแรก คือ มีความเข้าใจในขอบข่ายงานทั้งงานบริหารและวิชาการ ทั้งนี้ น่าจะ
เป็นเพราะผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียนจะต้องเป็นที่พึ่งของครูในการแก้ไขข้อขัดข้อง ทางด้านภาระงาน
การสอน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรอบรู้และเข้าใจในขอบข่ายของงาน ทั้งด้านบริหารและวิชาการ

ควบคู่กันไปดังที่ อาคม จันทสุนทร (2526 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ความสามารถที่ผู้นิเทศควรจะมี คือ ความรู้ในวิชาการความสามารถในการจัดองค์การและการจัดสำนักงาน และการบริหารบุคคลในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524 : ๖) พบว่าผู้นิเทศควรมีความรู้ด้าน วิชาการ งานธุรการและงานบริหารบุคคล

ส่วนคุณลักษณะที่ทรงลงมาใน 10 อันดับแรก คือ มีการวางแผนในการทำงาน มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูได้ มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตยมีประวัติการทำงานดี มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรีและมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ต่างก็ให้ความสำคัญว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นรองลงมาตามลำดับ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเหตุผลที่ว่า การปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องเป็นการปฏิบัติงานภายใต้การวางแผนที่ถูกต้อง ดังที่ สัจจิต อุทรานันท์ (2530 : 12) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย โดยได้จัดลำดับขั้นตอนของการวางแผนไว้เป็นขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการนิเทศ ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ ดังเช่น ชารี มณีศรี (2521 : 50) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้นิเทศควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอนและมีความกระตือรือร้นที่จะปรับตัวเองให้ทันสมัยในด้านวิชาการอยู่เสมอในส่วนของการให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูได้นั้น ไวส์ส์ (Wiles. 1967 : 35) ได้แสดงให้เห็นถึงหลักการสำหรับผู้นิเทศว่า บทบาทการนำของผู้นิเทศการศึกษา คือ การประสานงานและการช่วยเหลือทางวิชาการและเป็นที่ปรึกษากับคณะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ อันจะพึงมี ประสบการณ์ในการเป็นครูอย่างน้อย 2 ปี สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ เนื่องจากผู้ทำการนิเทศจะต้องมีประสบการณ์ทางการสอนมาก่อน จึงจะมีความรู้ความเข้าใจในระบบวิธีการของการนิเทศภายในโรงเรียน พอที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ให้แก่ครูผู้รับการนิเทศได้ ดังที่ สัจจิต อุทรานันท์ (2530 : 66) ได้เสนอแนะว่าครูผู้ทำการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ควรเป็นผู้มีประสบการณ์และมีผลงาน เป็นที่ยอมรับของเพื่อนครูในโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหาร หลักสูตร การอบรมและมีความสามารถในการสังเกตการสอนด้วย ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย มีประวัติการทำงานดี มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี

มีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์และการแก้ปัญหา คุณลักษณะเหล่านี้ล้วนเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ครูผู้ปฏิบัติการสอนทั้งในเมืองและนอกเมืองได้เห็นความสำคัญสูง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ของหน่วยศึกษานิเทศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 5 - 6) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต้องมีความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้มีความประพฤดีดี มีความจริงใจและตั้งใจทำงานเพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพสูง เป็นผู้มีความมั่นคงในตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีของครู มีวิธีการศึกษาอย่างน้อมรับปัญหาคริขึ้นไป สามารถประเมินผล วิจัยและพัฒนาปรับปรุงงานการนิเทศและการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ ชารี มณีศรี (2521 : 45) ก็ได้กล่าวถึงคุณสมบัติทางด้านความรู้ของผู้นิเทศการศึกษาไว้ว่า ควรได้รับการศึกษาทางด้านวิชาการอย่างต่ำปริญญาตรี และสังัด อุทรานันท์ (2530 : 15) ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า ต้องเน้นที่บรรณาสภาแห่งความเป็นประชาธิปไตย

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ต้องการให้ผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีคุณลักษณะในด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ที่สำคัญในลำดับแรก คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้จะเป็นเหตุผลเพราะว่าคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมความศรัทธาและความเชื่อถือแก่ตัวผู้นิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิทรา บุญโฮม (2532 : 84) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ผู้นิเทศการศึกษาควรมีความเชื่อมั่นในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์อยู่ในระดับเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่รองลงมาใน 10 อันดับแรก คือ รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเมตตากรุณา รักความสามัคคีในหมู่คณะ มีวินัยในตนเองและรักษาความลับของเพื่อนร่วมงานและผู้รับการนิเทศได้ตลอดเวลา ซึ่งทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ต่างก็ให้ความสำคัญว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นรองลงมาตามลำดับ ทั้งนี้จะเป็นเพราะการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่จะให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรมภายใต้การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงาน ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 146 - 150) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมไว้ว่า จะต้องมีผู้มีความ

ซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความเมตตา กรุณา สเปียร์ส (Spears. 163 - 165) ได้เสนอแนะว่าคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา ควรมีความสนใจต่อบุคคลอื่นมีความซื่อสัตย์ ชอบรับนับถือบุคคลอื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากนั้น วิจิตร อาวะกุล (2527 : 60) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้นำทางการศึกษาควรเป็นผู้มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต และไม่เกียจคร้าน และจากผลงานวิจัยของ นิทรา บุญโฮม (2532 : 84 - 89) ได้ข้อสรุปว่า ผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ในระดับมาก คือ เป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รู้จัก เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาความลับของเพื่อนร่วมงาน มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ตรงต่อเวลาและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียน เมื่อรวมคุณลักษณะด้านส่วนตน ด้านวิชาชีพและด้านคุณธรรมและจริยธรรมเข้าด้วยกันแล้ว ทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและในโรงเรียนนอกเมือง ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นอันดับแรก ทั้งนี้จะด้วยเหตุผลที่ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่นี้เทศ จะต้องเป็นผู้มีความตั้งมั่นและมุ่งมั่นในอุดมการณ์ที่จะพัฒนาการศึกษาไปสู่ความเป็นเอกภาพ ของคนในชาติเป็นประการสำคัญ จึงต้องยึดมั่นในสถาบันหลักเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังนั้นคุณลักษณะดังกล่าว จึงมีความสำคัญอยู่ในอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 156 - 157) ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ คือ การประพฤติตนตามครรลองศาสนา รวมถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมและระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้นเอง

2. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำทางการศึกษาภายในโรงเรียนพบว่าโดยส่วนรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่น่าสนใจ ควรรวบรวมอภิปราย คือ การเป็นผู้ฟังที่ดี ซึ่งครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองมีแนวโน้มเห็นความสำคัญมากกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง อยู่ในการรวมกลุ่มกันที่หนาแน่น

มากไปด้วยข่าวสารข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ จึงต้องคอยรับฟังปัญหา ความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รอบด้านตลอดเวลา เพื่อประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ดังที่ ไวส์ (Wiles. 1967 : 128) ได้ให้หลักการในสร้างมนุษยสัมพันธ์สำหรับผู้เทศาไว้ว่า ต้องเต็มใจรับฟังผู้อื่น และพยายามรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่นเพื่อประกอบการตัดสินใจ ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง อยู่ภายในสภาพที่ไม่เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงมากนักในทางสังคมรอบตัว เป็นสภาพแวดล้อมที่หยุดนิ่งหรือมีการเคลื่อนไหวในทางข่าวสารข้อมูลต่ำ จึงเห็นความสำคัญในด้านนี้น้อยกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง

คุณลักษณะการมีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองเห็นความสำคัญมากกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองเห็นว่าความเชี่ยวชาญและความชำนาญทางการนิเทศนั้น จะต้องเกิดขึ้นจากประสบการณ์ เนื่องจากครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองส่วนมากจะเป็นครูอาวุโส ที่ผ่านประสบการณ์ทางการสอนมากกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง จึงเห็นความสำคัญของหน้าที่ว่า จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์มาก่อน ดังที่ สัจจิต อรุณานันท์ (2530 : 66) ได้เสนอแนะว่า ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนควรเป็นผู้มีประสบการณ์ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครูในโรงเรียนและมีความสามารถในการสาธิตการสอน ตลอดจนมีความรู้ในด้านจิตวิทยาการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองให้ความสำคัญน้อยกว่า อาจเป็นเพราะครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองโดยส่วนมากจะเป็นครูผู้ได้รับการบรรจุทำการสอนในโรงเรียนในภายหลัง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี จึงมีความเชื่อมั่นในวิชาการที่เรียนมาจากสถาบันต่าง ๆ ว่าสามารถที่จะนำไปใช้ในวงการศึกษาได้ในทุกลักษณะงาน

คุณลักษณะสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของครูได้ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองเห็นความสำคัญมากกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ทั้งนี้จากเป็นเพราะสภาพการปฏิบัติงานของครูในเมืองมักจะมีการแข่งขันกันในการทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนระดับตำแหน่ง ด้วยอาชญากรรมมากก็ยิ่งจะต้องมีการชวนช่วยทำผลงาน เพราะมีผลกระทบต่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน จึงต้องการให้ผู้เทศาทำการประเมินผลการปฏิบัติงานสูง ซึ่งตรงกับภารกิจหลักของงานนิเทศการศึกษา ดังที่ แฮริส (Harris. 1985 : 10 - 12) ได้เสนอไว้ว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องมีการประเมินผลในทุกแห่งของโรงเรียนที่มีผลต่อการสอน ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมือง อาจจะไม่มีความ

เร่งรีบที่จะทำผลงานและมีความพึงพอใจกับสภาพการทำงานโดยอิสระ โดยไม่มีการแข่งขัน จึงให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะด้านนี้ต่ำกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง

คุณลักษณะการเป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับอบาสมุข ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองเห็นความสำคัญที่แตกต่างกับครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในเขตเมืองโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่หนาแน่น สภาพแวดล้อมเป็นชุมชนเมืองมักประกอบไปด้วยแหล่งอบาสมุขมากมายหลายประเภท ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองจึงมองเห็นโทษภัยของอบาสมุขได้ชัดเจนกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 146 - 157) ว่าพื้นที่ต้องเป็นผู้มีเหตุผล มีความสามารถใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติตน ไม่หลงมกมายมีความยับยั้งชั่งใจไม่ติดติดอยู่กับสิ่งที่ผิด ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง สภาพที่ตั้งของโรงเรียนเป็นสังคมชนบทซึ่งไม่มีแหล่งอบาสมุข จึงให้ความสำคัญในสิ่งนี้น้อยกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง

คุณลักษณะการเป็นผู้ตรงต่อเวลา ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองเห็นความสำคัญมากกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมแวดล้อมด้วย ความตื่นตัวในการแข่งขัน จึงมีความกระตือรือร้นที่จะต้องเดินทางให้ถึงที่ทำงาน และการนัดหมายในเวลาที่กำหนด ภาสได้ระบุเปรียบเทียบเกณฑ์ของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิตร อนวัชพันธุ์ (2520 : 42 - 43) วิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษา ได้แก่ ความเป็นผู้ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ให้ความสำคัญในสิ่งนี้น้อยลงจะเนื่องมาจาก สภาพการจราจรในชนบทไม่มีปัญหาในเองความแออัดคับคั่ง เหมือนชุมชนเมืองบ้านพักอาศัยอาจจะอยู่ใกล้โรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนอาจจะไม่เข้มงวดในเรื่องของกฎกติกาในเรื่องของเวลาในการทำงานมากนัก จึงทำให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมืองให้ความสำคัญน้อยกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง

3. จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาแบบปลายเปิดพบว่า ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ต้องการให้พื้นที่ศึกษานิเทศการมาช่วยในโรงเรียน มีคุณลักษณะเกี่ยวกับการติดตามงานนิเทศโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งมีความถี่สูงมากที่สุด จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คนเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง 7 คน เป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง 13 คน ทั้งนี้จะด้วยเหตุผลที่ว่า ในสภาพที่เป็นจริงครูมักได้ช่วยงานนิเทศการนิเทศการ

ศึกษาจากศึกษานิเทศก์ส่วนหนึ่งที่ออกเยี่ยมชมและนิเทศตามโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อย ทำการนิเทศไม่ทั่วถึงนาน ๆ ครั้ง จึงจะมีโอกาสได้เข้าไปนิเทศยังโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนก็ขาดความต่อเนื่อง และไม่ปฏิบัติงานนิเทศตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ เมื่อครูมีปัญหาในการสอน ก็ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือในทันทีทันใด ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ครูเกิดความไม่มั่นใจที่จะได้รับการนิเทศโดยสม่ำเสมอ จึงเห็นความสำคัญที่จะให้ผู้ทำการนิเทศ ได้มีการติดตามงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น แฮริส (Haris, 1985 : 201-212) ได้กล่าวไว้ในกระบวนการนิเทศการศึกษาว่า จะต้องมีการติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การนิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. ในการคัดสรรผู้ทำการนิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของครูในโรงเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้ทำการนิเทศ โดยอาศัยผลการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก ดังนี้ คือ เป็นผู้ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเข้าใจในขอบข่ายงานของโรงเรียนทั้งงานบริหารและวิชาการ มีความเมตตา กรุณา และรักความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ของครูผู้ปฏิบัติการสอนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนนอกเมืองโดยทั่วไป ซึ่งไม่แบ่งตามคุณลักษณะด้านใดด้านหนึ่ง

2. การคัดสรรผู้ทำการนิเทศการศึกษาภาษาในโรงเรียน อาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก โดยใช้ผลการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ตามคุณลักษณะในแต่ละด้าน ดังนี้

คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ไม่เอื้อเฟื้อถ้อยคำเป็นกันเองกับครู สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี อึดสาหัสดี สวมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นผู้พูดที่ดี เป็นผู้ฟังที่ดี ทำที่สุภาพสุภาพรอบคอบ สวมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจได้อย่างมั่นคง

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความเข้าใจในขอบข่ายของงานโรงเรียนทั้งงานบริหารและงานวิชาการ มีการวางแผนในการทำงาน มีความกระตือรือร้นในการที่จะแสวงหาความรู้และวิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ให้ความสำคัญและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูได้ มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้ ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย มีประวัติการทำงานดี มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี และมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแก้ปัญหา

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเมตตา กรุณา รักความสามัคคีในหมู่คณะ มีวินัยในตนเองและรักษาความลับของเพื่อนร่วมงานและผู้รับการนิเทศได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการสอนของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา

מדורגות

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดน่าน, สำนักงาน. สรุปการนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอน
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2535. น่าน : เอกสาร
หมายเลข 17/2536 หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน, 2536.
- กิตติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529.
- กรรณิการ์ อู่อเงิน. สมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือผู้บริหารโรงเรียน : การดำเนินการ
นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- . แผนการศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). สปช. 2535. อัดสำเนา.
- . คู่มือการดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : 2535. อัดสำเนา.
- . คู่มือดำเนินการฝึกอบรมโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู
ประถมศึกษา. 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน หน่วยศึกษานิเทศก์. กระบวนการนิเทศ
การศึกษา. 2532.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา เล่ม 5. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ เอ็น ที, 2533.
- ชาวี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2528.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. "ครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษากับการปรับปรุงการเรียนการสอน",
สารพัฒนาหลักสูตร. (46) : 6-10; มกราคม 2529.
- ชัดเจน ไทชนท์. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด พิจิตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

- ถวิล วรรณประเก. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขต
 การศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- ธีรวัณ ประทุมณพรัตน์ และคนอื่นๆ. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. สงขลา : เทมการพิมพ์, 2533.
- นิตรา บุญโฮม. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- ประกอบ มณีโรจน์. การศึกษาปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรี
 นครินทร์วิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : องค์ศิลป์การพิมพ์.
 2527.
- ประชา ลิกขปัญญา การปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด
สมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
 อัดสำเนา.
- ปริมดา พัฒนขจร. การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ประสงค์ เทพศิริ. ปัญหาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ พิษณุโลก, 2531. อัดสำเนา.
- มานะ เอี่ยมปิยะ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- พันธ์ทวี ไสยมรรคา. "หลักการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน". สารนิเทศทางการศึกษา. ปีที่ 1 :
 24-26 : สิงหาคม 2522.

- พรสวัสดิ์ เพชรแดง และคนอื่นๆ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : หจก. สำนักพิมพ์ลิขสิทธิ์เซ็นเตอร์, 2535.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ฝั่งเกอร์ปรีนแอนด์มีเดีย จำกัด, 2535.
- ภาณุวัฒน์ จุลโสด. การศึกษาการนิเทศการศึกษาในโครงการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. อัดสำเนา.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- วิจิตร วรุตบางกูร. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. สมุทรปราการ : นิษฐานการพิมพ์, 2520.
- วิจิตร อาวาทกุล. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อ.อิทธิพล, 2527.
- วิจิตร อนวัชพันธุ์. การสำรวจคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2520. อัดสำเนา.
- วิชาการ,กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- วิชาการ,กรม กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22-27 มกราคม 2533. กรุงเทพฯ : 2523.
- วีระชาติ นักสอน. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัดในความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. การนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษายาขในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- สัจจิต อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ลิขสิทธิ์เซ็นเตอร์, 2536.

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีภานิลินธุ์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร. การนิเทศการศึกษา.

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2524.

สันต์ ชรรณบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2526.

สมจิตร อุดม. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

สมพงศ์ จินา. การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการณ์นิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. อัดสำเนา.

อาคม จันทสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน", เอกสารสัมมนาเรื่อง การส่งเสริมการนิเทศ
ภายในโรงเรียนของประเทศไทย. 25-30 กรกฎาคม 2527. อัดสำเนา.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลม กิงคารวัฒน์. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักบริหารการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,
2527.

Adam, Harrol P. and Frank G. Dickey. Basic Principles of Supervision.
Ran Nagar, New Delhi : Eurasia Publishing House, 1966.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, N.J. :
Prentice-Hall, 1970.

Biggs, Thomas H. and Josept Justman. Improving Instruction Throuch
Supervision. NewYork : Mcmilland Company, 1952.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill
Book Company, 1973.

Harris, Ben M. Supervisory of Education. Englewood Cliffs, N.J. :
Prentice-Hall Inc, 1985.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size
for Research Activities", Educational and Psychological
Measurement. 303 : 607-610 ; Autumn, 1970.

Mark, James R. "Emerry Stoops and Joice King Stoops," Handbook of Education Supervision : A Guide for The Practitioner. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1978.

Minor, Gwynn J. Theory and Practice of Supervision. New York : Dodd mead and Company, 1964.

Neagley, Rosel L. and Dean N. Evans. Handbooks for Effectives Supervision of Instruction. Englewood Cliffs, New Jersey : Printice-Hall, 1964.

Spears, Harold. Improving The Supervision of Instruction. Englewood Cliff, NewYork; Prentice-Hall, Inc., 1967.

Wiles, Kimball. Supervision for Better School. 3d ed. Englewood cliffs, N.J. : Printice-Hall, 1967.

חנניסח

ที่ ทม 1007/1553

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ตุลาคม 2536

เรื่อง ขอลาขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายธรรมนง ถามา เป็นนิสิตระดับปริญญาโทวิชาเอกการบริหาร
การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ให้เทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามที่เสนอของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง

ประธาน

รศ.ดร.สมสาร วงษ์อู่ไธสง

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือ
จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน โดยให้ครูตอบแบบสอบถาม ในระหว่าง
เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2536 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พลสุวรรณ

(ดร.ศิริยุภา พลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ที่ ศธ 1432/6740

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ถนนสุนทรเทพราช นน 55000

16 พฤศจิกายน 2536

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดน่าน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อทำปริญญานิพนธ์ของ นายธรรมนอง ถามา นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา จากการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา" สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน จึงขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนได้แจกแบบสอบถามแก่ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนของท่าน จำนวน 2 คน เพื่อตอบแบบสอบถามและจัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ภายในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2536 ตามที่ผู้วิจัยได้จัดทำรายละเอียดการส่งกลับไว้ดังปรากฏในชุดแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

ทวี อุปสุทิน

(นายทวี อุปสุทิน)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ฝ่ายพัฒนางานวิชาการ

โทร. 710029

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือ ให้การแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้
จำนวน 5 ท่าน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัญญา ดิยะสุวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์จันทร์แรม เจริญวงศ์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. อาจารย์จิรวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
5. อาจารย์ละมัย จันทร์ดีชะฮอด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย

นายธรรมนอง ถามา

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมสาร วงษ์กลิ่นกล

คำชี้แจงในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 2 ฉบับ
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม
ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนี้ จำนวน 2 ท่าน

.....

หมายเหตุ

กรุณาส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์
ภายในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536

ขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามการวิจัยทางการศึกษา

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ ต้องการถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของผู้นิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในอันที่จะนิเทศครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียน

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและโปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยพิจารณาอย่างถี่ถ้วนโดยไม่ต้อง
ผูกพันกับหลักวิชาหรือบุคคลใด ๆ

2. ลักษณะแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

- 2.1 ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศ
- 2.3 ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิด

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะท่าทาง อุปนิสัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์
ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1.1 คุณลักษณะด้านส่วนตน
- 3.1.2 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ
- 3.1.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3.2 ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการใน
โรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน ให้ช่วยทวนถามนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อช่วย
เหลือครู ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ลงในวงเล็บ () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่าง

0. สถานภาพการสมรส

1. () โสด 2. ($\sqrt{\quad}$) สมรส 3. () หย่าร้าง

จากตัวอย่าง หมายความว่า ผู้ตอบสมรสแล้ว

1. เพศ

1. () ชาย

2. () หญิง

2. อายุราชการ

1. () น้อยกว่า 5 ปี

2. () 5 - 10 ปี

3. () 11 - 15 ปี

4. () 16 - 20 ปี

5. () มากกว่า 20 ปี

3. วุฒิทางการศึกษา

1. () ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. () ปริญญาตรี

3. () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแบบสอบถามทีละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่งของแต่ละข้อ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแต่ละช่องหมายเลขมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในข้อนั้น
เป็นที่พึงประสงค์ มากที่สุด ตามความคิดเห็นของท่าน
- 4 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในข้อนั้น
เป็นที่พึงประสงค์ มาก ตามความคิดเห็นของท่าน
- 3 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในข้อนั้น
เป็นที่พึงประสงค์ ปานกลาง ตามความคิดเห็นของท่าน
- 2 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในข้อนั้น
เป็นที่พึงประสงค์ น้อย ตามความคิดเห็นของท่าน
- 1 หมายถึง คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในข้อนั้น
เป็นที่พึงประสงค์ น้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของท่าน

ตัวอย่าง

ข้อที่	คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
0	มีสถานภาพทางครอบครัวที่มั่นคง		/			

จากตัวอย่าง เขียนเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 4 แสดงว่าคุณลักษณะด้านสถานภาพทางครอบครัว

ที่มั่นคงของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ตามทัศนคติของ

ผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	คุณลักษณะของผู้นำนักศึกษาภายในโรงเรียน	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด
		5	4	3	2	1
<u>คุณลักษณะด้านส่วนตัว</u>						
1. ด้านบุคลิกภาพ						
1.	สุขภาพร่างกายแข็งแรง.....					
2.	วาจาสุภาพอ่อนโยน.....					
3.	ท่าทีสุภาพสุ่มรอบคอบ.....					
4.	อารมณ์ขัน.....					
5.	ทำทางกระฉับกระเฉงกระตือรือร้น.....					
6.	อัธยาศัยดี.....					
7.	ยิ้มแย้มแจ่มใส.....					
8.	เป็นคนเปิดเผย.....					
9.	สามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจได้มั่นคง.....					
10.	ไม่เชื่อฟังถือตัว เป็นกันเองกับครู					
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์						
11.	เป็นผู้พูดที่ดี.....					
12.	เป็นผู้ฟังที่ดี.....					
13.	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี.....					
14.	ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล.....					
15.	ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน.....					
16.	รู้จักยกย่องชมเชย ตีชมบุคคลอื่นด้วยความจริงใจ....					

ข้อที่	คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
17.	สามารถติดต่อประสานงานได้ดี.....						
18.	ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น.....						
19.	อ่อนน้อมถ่อมตน.....						
	<u>คุณลักษณะด้านวิชาชีพ</u>						
20.	มีประวัติการทำงานดี.....						
21.	มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี.....						
22.	มีประสบการณ์เป็นครูอย่างน้อย 2 ปี.....						
23.	สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้.....						
24.	มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา.....						
25.	มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ.....						
26.	ให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษาของครูได้.....						
27.	มีความเข้าใจในขอบข่ายงานของโรงเรียน ทั้งด้านบริหารและวิชาการ.....						
28.	มีการวางแผนในการทำงาน.....						
29.	รู้จักส่งเสริมและสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงาน..						
30.	ส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย.....						
31.	มีความคิดสร้างสรรค์.....						
32.	สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของครูได้						
33.	สามารถนำวิชาการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ ท้องถิ่นและความต้องการ.....						

ข้อที่	คุณลักษณะของผู้นำนักศึกษาภายในโรงเรียน	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
34.	รู้จักนำเอาแนวคิดกรรมการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน.....						
35.	รู้จักการผลิต การใช้และการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน.....						
	<u>คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม</u>						
36.	ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์.....						
37.	รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น.....						
38.	มีความซื่อสัตย์.....						
39.	เป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับอบาอมุข.....						
40.	มีความซื่อสัตย์สุจริต.....						
41.	อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม.....						
42.	มีเมตตากรุณา.....						
43.	มีความอดทนและอดสาหัส.....						
44.	มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน.....						
45.	มีวินัยในตนเอง.....						
46.	มีสัมมาคารวะ.....						
47.	เป็นผู้ตรงต่อเวลา.....						
48.	รู้จักประมาณตน.....						
49.	รักษาความลับของเพื่อนร่วมงาน						
	และผู้รับการนิเทศได้ตลอดเวลา.....						
50.	รักความสามัคคีในหมู่คณะ.....						

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งไม่มีอยู่ในแบบสอบถามในตอนี่ 2 และท่านเห็นว่ามีสำคัญและจำเป็น
ที่ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะมี

1. _____
2. _____
3. _____

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายธรรมนอง ถามา
เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.	29 ธันวาคม 2495
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
ที่อยู่ปัจจุบัน	115 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าคาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ใหญ่
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านวังยาว ตำบลป่าคาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนันทบุรีวิเทศา
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พ.กศ.) ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2518	ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.) ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2525	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2537	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดน่าน

บทคัดย่อ

ของ

พรรณนอง ฉามา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2537

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ภาสในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมืองและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง อยู่ในเกณฑ์มากทุกคุณลักษณะ ทั้งคุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ใน 10 อันดับแรก คือ ซื่อมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสุจริตธรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน อุทิศเวลาและเสียสละ เพื่อส่วนรวม มีความเข้าใจในขอบข่ายของงานโรงเรียน ทั้งด้านบริหารและวิชาการ มีความเมตตากรุณา และรักความสามัคคีในหมู่คณะ

2. ทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภาสในโรงเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**DESIRABLE CHARACTERISTICE OF IN-SCHOOL SUPERVISORS AS VIEWED BY
TEACHERS IN ELEMENTARY SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
NAN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION**

AN ABSTRACT

BY

DHAMNONG TAMA

Presented in partial fullment of the requirements for the Master of
Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University

March 1994

The purposes of this research were to study desirable characteristics of in-school supervisors as viewed by teachers in the elementary schools under the office of Nan Province Primary Education. and to compare desirable characteristics of in-school supervisors as viewed by teachers in the city with those viewed by teachers in the countryside.

Research Findings

1. As viewed by teachers in the city and teachers in the countryside every desirable characteristics all personal characteristics professional characteristics and moral characteristics of ethics were rate in the high degree. The desirable characteristics in the first tenth order; to have faith in the Nation, Religion and Royalty, to pay respect to rights and freedom of others, to be honest and thrustworthy, to be in justice, to be responsibility for duty, to take no advantage of a colleagues, to devote time and sacrifice of colleagues, to understanding in both administrative and academic affairs, to be considerate and to be lover of team harmony

2. There were a statistically significant difference between the teachers in the city viewed and teachers in the countryside toward a desirable characteristics of in-school supervisors at the .05 Level.